

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT

56e JAARGANG

JANUARI 1954

No. 1

• • •

VERENIGING

TOT

BEVORDERING

DER

BIJENTEELT

IN

NEDERLAND

• • •

WIJ

LEVEREN HET ALLERBESTE TEGEN DE LAAGSTE PRIJZEN!

Kunstraat br.k.m. per kg f5,—; idem h.k.m. pl.m. 35 vel, per kg f 5,—; extra dun h.k.m. pl.m. 45 vel f 5,50 per kg; **Simplexkasten** dubbelw. 20 broedramen compleet f 27,50; **Simplexkasten** enkelw. 8 br. + 8 h.kr. compl. voor slechts f 15,—; de allerbeste **Bijenkapen** f 3,75; **Bijensluiers** f 4,—; **Honingslinger** 4-raams met wormwiel drijfwerk aftapkraan f 80,—.
Werkloon zuiver was tot kunstraat gewone dikte, per kg f 1,—. Verder alles tegen zeer lage prijzen.

H. T. VAN DAM - BIJENPARK
JUBBEGA (Fr.) - Telef. 103 - Hoorsterzwaag
Giro 217250

SPEURBIJTJES

TE KOOP: 20 stuks **Simplex** stapelkasten. Alles in prima staat. Geheel compleet. L. J. BORSBOOM, Singel 50 I, Woerden, Tel. K 3480-2172.

AANGEBODEN: Flink partij **Klaver-, Bloemen- en Heideslingerhoning**. Alles prima kwaliteit en billijke prijzen. H. T. VAN DAM, Bijenpark. Jubbega.

TE KOOP GEVRAAGD HONING: 50 pond **Slingerhoning**, oogst 1953. Bij voorkeur Linde of van steenklaver. Aanbieding W. A. C. van SAND, Petrarcalaan 34, Utrecht.

Kreeg U twee Kerstnummers?

De adresbandjes voor het Maandschrift worden in Wageningen voorzien van de adressen. Dan worden ze naar de drukker gestuurd, die ze om de Maandschriften doet.

Half December stuurden wij 13.000 adresbandjes naar de drukker. Die waren bestemd voor het Kerstnummer. Maar... één pak adresbandjes is op onnaspeurlijke wijze verzeild geraakt tussen een huizenhoge stapel Kerstpakketten voor Poolse kinderen. Wij wisten welke adresbandjes in het verloren gegane pak zaten en we hebben onmiddellijk nieuwe gemaakt. In enige tientallen gevallen waren we niet helemaal zeker en om te voorkomen dat iemand zijn Kerstnummer in het geheel niet zou krijgen, hebben we in die twijfelgevallen nieuwe adressen gemaakt. Daardoor hebben zeer zeker enige leden twee Kerstnummers gekregen. Enkele daarvan kregen we terug en we danken die leden voor de moeite die ze hebben willen nemen om het dubbele exemplaar terug te zenden.

De anderen zullen zich misschien hebben herinnerd dat we bezig zijn met een leden-werf-actie? Dan hebben ook die Kerstnummers een goede plaats gekregen en wellicht brengen ze ons nog nieuwe leden op! We hopen, dat men in Polen de fout ontdekt en dat niet een Pools kind een pak adresbandjes van ons Maandschrift als Kerstgeschenk uit Nederland heeft gekregen.

Ondanks deze tegenslag zijn we er in geslaagd er voor te zorgen, dat alle leden vóór Kerstmis hun Kerstnummer in huis hadden. De laatste Kerstnummers zijn op 23 December verzonden. De drukker heeft zich véél moeite getroost om alles snel en goed in orde te maken. We zijn daar dankbaar voor en we vrouwen dat de leden ons de kleine vertraging en de kleine onregelmatigheid zullen vergeven, nu ze de oorzaak daarvan kennen.

NAGEKOMEN AFDELINGSBERICHTEN

AFD. AMERSFOORT

De opkomst van de vergadering onder voorzitterschap van de heer J. J. Kollen was zeer goed.

De heer van Dijk uit Bithoven hield een praatje met lantaarnplaatjes en kleurenfilm over bijen, meer in het bijzonder over de bijenteelt in Schotland en Zwitserland en de koninginnteelt in Engeland. Ook de honinggevendende planten en heide, vooral in Schotland, waren hierbij te zien. Nederland komt hierbij achteraan, wij verwoesten de heide en doen veel te weinig aan de aanplant van honinggevendende gewassen. Geen bijenplanten, geen bijen en geen bijen: weinig of slecht fruit.

De voorzitter deelde mede dat de heer Bolten 50 jaar lid is en stelde voor hem tot erelid te benoemen. Applaus voor deze eersteling, volhouden doet overwinnen, wie volgt?

De heer Bolten dankte voor de onderscheiding, waarna we met goede voornemens huiswaarts gingen.

AFD. VALKENSWAARD

40-JARIG BESTAAN

De afd. Valkenswaard werd opgericht op 4 December 1913 en zij heeft dus 40 jaar bestaan. Het jubileum zal worden herdacht in een feestelijke bijeenkomst op 16 Januari a.s.

AFD. VLAARDINGEN

Op 28 October 1953 overleed de secretaris-penningmeester onzer afdeling, de heer

C. BOS.

De heer Bos was oprichter van de afdeling Vlaardingen met 15 leden op 4 October 1934. Mede door zijn toedoen heeft deze thans ongeveer 60 leden. Hij is al die jaren secretaris-penningmeester geweest en hij heeft zich vele imkervrienden verworven. Hij stond de leden met raad en daad bij en hij was zeer gezien als imker en als mens. Hij zal door onze afdeling zeer gemist worden.

D. J. v. d. WEIJDEN, voorz.

AFD. FINSTERWOLDE

Met leedwezen geven wij kennis dat op 27 Dec. 1953 in de ouderdom van 74 jaar is overleden ons geacht medelid,

de Heer

H. ROELFSEMA

Hij ruste in vrede.

J. MODDERMAN Pzn., secr.

AFD. ASSEN

Op 1 Januari 1954 hoopt de heer

R. PEDDEMORS

thans voorzitter van onze afdeling en destijds penningmeester van het Gouden Imkersfeest met tentoonstelling in 1947 te Assen gehouden, zijn 40-jarig ambtsjubileum te gedenken als Districts Opzichter bij de N.V. Mij tot Aanleg en Exploitatie van Laagspanningsnetten te Groningen, met standplaats Assen.

Het zal hem die dag stellig niet aan belangstelling ontbreken.

De Heer Peddemors heeft in ongeveer 10 jaren dat hij imker is waarschijnlijk nog geen vergadering, cursus of praatavond gemist en het spijt hem, dat hij geen 30 jaar eerder met bijen houden is begonnen.

Wij hopen dat het hem gegeven mag worden om ook als imker zijn 40-jarig jubileum te vieren.

Namens de imkers van afd. Assen

P. STRAAT.

Een goed jaar 1954

wensen de Commissie van Redactie en de redacteur aan alle lezers en hun huisgenoten.

Deze wens geldt wel zeer in het bijzonder onze vrienden in de door de watersnood geteisterde gebieden. Vele getroffen imkers zijn door een prachtige collegiale hulp al weer aan het imkeren. In de zwaarst getroffen gebieden kon men nog geen bijen gebruiken, maar we hopen dat ook de daar wonende imkers, mede door de nog te bieden hulp, weer bijen zullen kunnen gaan houden.

We zijn dankbaar dat de dijken dicht zijn. Maar we weten, dat er door de bange Februaridagen wonden geslagen zijn, ook in onze imkersgezinnen, die nimmer zullen helen. Wij hopen dat onze vrienden in de eenzaamheid bij hun volken in het komende jaar troost en verpozing zullen vinden.

De resultaten van onze ledenwerfactie geven ons de hoop, dat de daling van ons ledental in 1954 zal worden omgezet in een stijging. Vele leden nemen met geestdrift aan deze actie deel. Een aantal afdelingen bereikte hierdoor al prachtige resultaten. Laten we allen onze schouders onder dit werk zetten onder het bekende motto: als een bijenvolk, imkers, allen aangetreden, op naar de 14.000 leden!

Gaarne willen we ook het woord richten tot alle stille werkers in het land, wier naam niet of zelden in ons blad wordt genoemd. We denken aan de velen, die vaak belangeloos lezingen houden voor allerlei verenigingen, om meer bekendheid te geven aan bijen en honing en aan allen die in kranten en tijdschriften met hetzelfde doel artikelen schrijven. We denken ook aan de velen, die geheel belangeloos bij observatiekasten op scholen, op afdelingsstanden, op tentoonstellingen enz. het grote publiek nader trachten te brengen tot het wonder bijenvolk en zijn kostelijke product, de honing.

We hopen dat ze in 1954 met hun werk zullen doorgaan en dat ze steeds meer belangstelling bij ons volk, en in het bijzonder bij de jeugd, mogen wekken.

Onze bijenteeltleraren hebben in 1954 een zware taak. Ongeveer 70 cursussen en talloze lezingen worden gehouden. Wij wensen deze onvermoeide werkers toe dat ze veel succes hebben en dat ze iets van hun enthousiasme op hun leerlingen en toehoorders zullen mogen overdragen.

De deelnemers aan de in het vorig jaar beëindigde cursussen voor beginners hebben hun aanvraag voor twee nieuwe bijenkasten reeds bij hun leraren ingeleverd. Wij wensen hen, en alle andere beginnende imkers van ganser harte een goed en succesvol bijenjaar toe. In 1954 hopen we te Emmen onze zilveren imkersdag te houden. Op deze hoogtijdag verwachten we een ongekend groot aantal bezoekers. En op de gelijktijdig met de imkersdag te Emmen te houden derde nationale honingtentoonstelling verwachten wij een bijzonder groot aantal inzendingen.

Er komt een nieuwe ridder van Rappard Wisselprijs. Maar in 1954 is er voor de eerste maal een extra trofee te behalen: de door de Minister van Landbouw beschikbaar gestelde wisselprijs. En Zijne Excellentie stelt, ter gelegenheid van het zilveren imkersfeest, bovendien nog een extra prijs voor de tentoonstelling beschikbaar. Ten slotte wensen we alle medewerkers aan ons Groentje een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar toe. Door hun hulp en toewijding hebben we een blad gekregen, dat, zoals ons een dezer dagen een tot oordeel bevoegd lezer vertelde, zowel wat inhoud als wat illustratie en typografische verzorging betreft, kan wedijveren met de beste buitenlandse bijenbladen.

1954 worde een goed bijen- en honingjaar, maar ook een goed jaar voor onze Vereniging en voor ons blad!

uit de Jaagkieps

JANUARI 1954. We staan weer aan het begin van een nieuw jaar en Jékavé wenst U allen het beste toe. Laten we hopen dat dit jaar een goed jaar voor de bijenhouders mag worden.

Wat 1954 ons brengen zal? Weer een Internationaal Bijenteelt-congres dat in Kopenhagen van 30 Augustus tot 4 September gehouden zal worden.

Dit is aanleiding om U iets van de bijenteelt in Denemarken te vertellen. De foto's werden door bemiddeling van onze Deense zuster-organisatie voor de Jaagkieps ontvangen, terwijl de gegevens werden geput uit artikelen uit de Scottish Beekeeper 1948/1 en het British Beejournal 1953 21/5.

Denemarken telt meer dan 46.000 bijenhouders op een bevolking van 4.000.000 inwoners, waarvan er één miljoen in Kopenhagen woont. De Deense koning is bijenhouder nr. 1. Het aantal bijenvolken was in 1947 243.000 dus 'n gemiddelde van 6 volken per imker. De meesten hiervan zijn amateurs, 25% van hen hebben slechts een paar volken. Weinig beroeps-imkers worden er gevonden, maar één van hen zou 3500 volken bezitten.

Sommige bijenhouders hebben hun bijen voor hun fruit, terwijl andere

in de verkoop van de zelf geoogste honing een hulpbron van hun inkomen vinden.

Op Jutland wordt struikheide gevonden (ik meen eens gelezen te hebben dat de Erica-borstel een Deense uitvinding is).

De gemiddelde honing-opbrengst was in 1947 ongeveer 16 kg. Evenals in ons land speelt de suiker een voorname rol in de bijenteelt. Alle honing wordt uit de kasten gehaald en door suiker vervangen.

In 1947 werd ongeveer 15 kg suiker per volk verstrekt, maar de imker

De Deense bijenhouders zijn verenigd in provinciale organisaties, welke weer afdelingen hebben. De provinciale organisaties worden overkoepeld door een Nationale Vereniging.

Het Centraal Comité hiervan wordt gevormd door de voorzitters en afgevaardigden van de provinciale organisaties en komt eenmaal per jaar bijeen. Verder heeft het comité een bestuur van 9 leden dat voor drie jaar gekozen wordt en zo vaak bijeen komt als nodig is.

De penningmeester is een bezoldigd

moest dan 50% van zijn oogst aan een erkend honing-handelaar afstaan tegen een vastgestelde prijs. Voor eigen gebruik mocht hij 2 kg per gezinslid behouden, de rest moest hij aan elke willekeurige klant tegen een vaste prijs verkopen, welke iets hoger lag dan de eerst genoemde.

ambtenaar, andere bestuursleden krijgen een vergoeding.

In 1947 telde de organisatie 10.000 leden in 1953 was dit aantal, dank zij de suikerlevering, opgelopen tot 30.000. Thans is de suiker vrij.

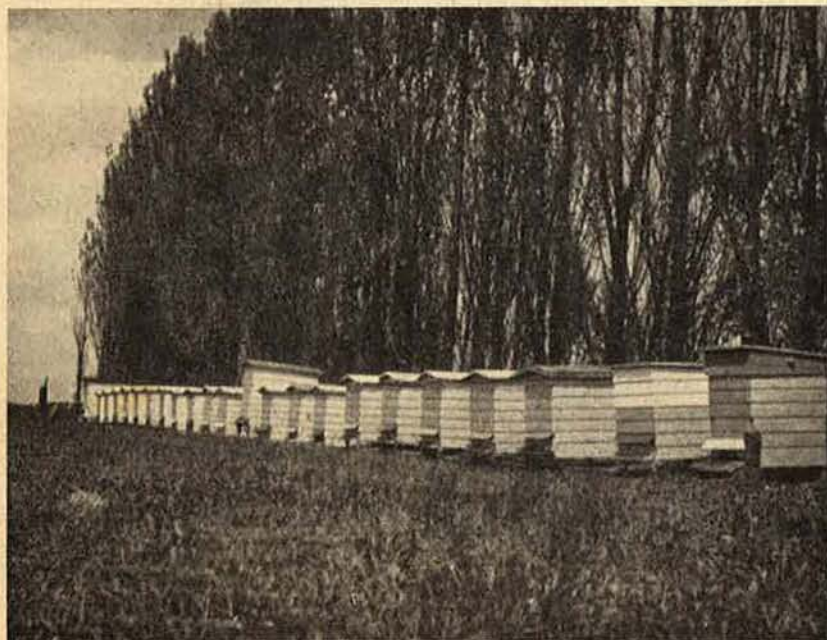
De Deense kast is dubbelwandig en langwerpig, met 18 ramen, groot ongeveer 30 x 25 cm in warme bouw. De honingopbrengst tegelijk is niet groot, zelden wordt meer dan één honingkamer, welke 8 ramen heeft, gebruikt. Zoals reeds gezegd wordt alle honing geoogst, ook die in de broedkamer, welke dan ook 18 ramen heeft.

Alle bijenhouders zijn geregistreerd en gebruiken een nationaal etiket, dat van hun naam is voorzien.

Honing wordt altijd versuikerd verkocht, de versuikering wordt bevorderd, voordat de honing in de flacons komt. Een dun laagje van fijn schuim wordt als een teken van goede kwaliteit beschouwd.

Dr. Barnes die het artikel in de British Beejournal schreef, gelooft niet dat Denemarken honing in- en uitvoert.

Men vindt in Denemarken een bevruchtungsstation. De vergoeding voor het reizen met bijen is geregeld. Sinds tien jaar heeft dit land een laboratorium voor bijen-onderzoek, hieraan heeft het Rijk een flinke

som bijgeëragen. Het bestrijden van bijenziekten wordt gedeeltelijk door de Staat, gedeeltelijk door de imkers betaald. Acarine kende men nog niet, het meest wordt Nosema aangetroffen. Van de broedziekten wordt zakbroed vermeld. Ook wordt Europees vuilbroed aangetroffen. De Imkerfreund 1953/7 (Duitsland) is dankbaar voor een kaartje, dat in het Deense Tijdschrift for Biavl was opgenomen en waarop de haarden van genoemd vuilbroed stonden vermeld. Hieruit bleek dat deze ook vlak bij de Deens-Duitse grens lagen. Onze Deense zuster-organisatie kreeg in 1947 een rijks-subsidie van ongeveer 7200 gulden zijnde één-derde van haar uitgaven. Een Deens metselaar-bijenhoudster geeft het volgende middel tegen mieren. Indien U mieren in uw kasten hebt, strooi dan wat cement op het binnendecksel en de volgende dag zal er geen mier te vinden zijn. Het middel is ongevaarlijk voor de bijen, al zouden zij met cement bestrooid worden, maar een mier is wat kleverig en kan zich van het cement niet bevrijden.

* * *

In het British Beejournal 1953 21/5 vinden we het volgende korte bericht: New Zealand schonk Koningin Elisabeth 60 pound Pohutukawahoning, de uitverkoren honing van dit Dominion.

Bij het doorbladeren van oude aantekeningen vond ik het volgende over de Mysterieuze Moerdpop.

Gleanings 1939/10. Opgesloten werkbijen. Jim McGrary schrijft: Uit ondervinding kan ik zeggen dat de bijen weten, dat, indien een werkbij in de mogelijkheid is geweest koninklijk voedsel (vitamine E) te eten, zij een eier-leggende werkbij zal worden. Het schijnt voor sommige werkbijen een onweersaanbare verleiding te zijn om het verboden voedsel te stelen. Natuurlijk zouden, indien de werkbij eierlegend zou worden, haar nakomelingen uit darren bestaan en zo is er een onverbiddelijke wet in toepassing op elke werkbij, die gevonden wordt, terwijl zij van het verboden voedsel eet: zij moet sterven. Ik heb kasten aangetroffen, waar de moer uitgelopen was, de „house maids” waren bezig de doppen af te breken en wanneer één harer betrapt werd bij het eten van koninklijk voedsel, dan werd zij onmiddellijk in de cel opgesloten.

In het daarop volgende nummer van genoemd blad schrijft de bekende Amerikaanse bijenhoudster Allan Latham: Een tamelijk groot percentage van de koninginnen kruip uit haar cellen, voordat het deksel geheel afgebeten is, dit blijft dan als aan een scharnier hangen. Het deksel slaat terug als de koningin uitgelopen is en een ijverige cel-verzorgster maakt het deksel vast. Het is echter dwaas te denken

TOEKENNING EREMEDAILLES

Het Hoofdbestuur verleende in 1953 de eremedaille der Vereniging aan de volgende leden:

H. Harms (afd. Zuidlaren);
H. Hamminga (afd. Zuidlaren);
P. de Vries Pzn. (afd. Zijpe);
K. Timmer (afd. Assen); A.
van Rooijen (afd. Ede); H. A.
Eylander (afd. Ede); J. W.
Nijdeken (afd. Vaassen); J.
Terwel (afd. Vaassen); D.
Abbenes (afd. den Helder).

dat dit wordt gedaan om een toevallig in de cel aanwezige werkster te verhinderen een eierleggende werkbij te worden. Te veel onzinige dingen worden over de bijen gedrukt. We moeten bedenken, dat zeer veel mensen voor waar aannemen hetgeen gedrukt staat en dergelijke dwaze beweringen hebben dikwijls een zeer lang leven. Ik heb een groot aantal dode werkbijen en ook wel koninginnen in moerdommen gezien, maar ik geloof niet dat enige dode werkbij met opzet was opgesloten. McGrary zou er goed aan doen zijn beweringen te herzien.

Toch heeft hij een aardig idee geopperd. Heeft het eten van koninklijk voedsel invloed op de eierstokken van de werkbij? Dit zou wel mogelijk zijn. Leggende werkbijen verschijnen alleen in broed- en moerloze volken. De bijen produceren koninklijk voedsel en er zijn geen larven voor. Wordt het door de werksters verbruikt? En heeft dit invloed op eierleggende werkbijen? Dit is mijn vraag en ik weet het antwoord niet.

Latham stelde deze vraag in 1939. Ik geloof wel dat de wetenschap intussen antwoord gegeven heeft.

* * *

In de vorige Jaagkieps heb ik het middel om oud te worden Apiserum aangehaald, enige reclamefolders zijn intussen uit Parijs ontvangen. Apiserum wordt in ampullen in de handel gebracht, het koninklijk voedsel is vermengd met hydromel, een soort mede.

De uitvinder Belfever raadt aan 24 keer per maand een ampul te gebruiken en wel des morgens op de nuchtere maag een half uur voor het ontbijt. De inhoud van de ampul wordt opgelost in een glas lauwwater. Twee kuren per jaar zijn voldoende om het gewenste succes, honderd jaar te worden zonder oud te zijn geweest, te bereiken. En de prijs van zo'n vurig gewenst wondermiddel: 4500 Franse francs, dat is ongeveer 50 gulden per kuur.

De voorraad Apiserum is niet groot, de bestellingen worden in volgorde van ontvangst uitgevoerd. Gewaarschuwd wordt tegen namaak, want 4 dagen nadat het koninklijk voedsel uit de kast is genomen heeft het zijn waarde verloren.

Veel wordt er thans in de Franse bijenteelt-vakbladen over het koninklijk voedsel geschreven, ook wel spottend. Het beste lijkt mij een afwachtende houding aan te nemen en te denken aan de waarschuwing van Alin Caillas: Het middel moet niet in handen van kwakzalvers vallen.

De nieuwsbladen brengen juist het bericht dat tegen Mossadeq de doodstraf is geëist. Het kan verkeren. In La Gazette Apicole 1953/10 vinden we de volgende geschiedenis. Mossadeq en de honing of onweersaanbare argumenten.

De secretaris van Mossadeq is naar Parijs uitgeweken en heeft kostelijke bijzonderheden verteld, over de verkiezingen dank zij welke zijn huilerige patroon 99.9% der stemmen verkreeg.

De bussen waarin de biljetten met JA moesten worden geworpen, stonden in de schaduw op tafels te midden van raten honing, vruchten, rozen- en muntjam.

Maar om NEEN te stemmen moest men in de brandende zon een steil met stenen bedekt pad beklimmen en tussen een dubbele haag van met knuppels voorziene dienders de stembus bereiken.

1.500.000 lieden verkozen de honing, terwijl slechts 694 kiezers het gevaarlijke pad der oppositie kozen. Hoed af voor deze 694 helden, zeggen de vrijheidslievende Fransen.

Sir Edmund Hillary, de Nieuw-Zeelandse imker, die de Everest heeft beklommen schrijft aan de redactie van Beeworld (1953/10): Er stond geen honing op de officiële voedsellijst, maar ik had een 5 pounds-bus bij mij, welke in het Base-kamp gebruikt werd. Wij waren zeer verheugd kleine potten honing te vinden in het kamp van de Zwitserse expeditie op de South Col en ik nam een kleine hoeveelheid hiervan mee naar het hoogste kamp op 27.900 voet.

In Gleanings 1953/9 vertelt George P. Georgiou hoe in zijn vaderland Cyprus een kameel door bijen werd gedood. Het gebeurde in 1941, dat een zwerm bijen zich zette op de staart van een kameel, dit stond de bultdrager niet aan en hij sloeg genoemd lichaamsdeel heen en weer. De bijen werden opgewonden en staken de ongestuvige kameel zo hevig dat hij twee dagen later hieraan stierf.

Schrijver kreeg dit verhaal van de eigenaar van de kameel. De eigenaar had het beest zo dicht bij de bijenstand vastgebonden, dat het zich niet door een vlucht had weten te redden. Jékavé.

Het Heidehaantje

Bericht van het comité ter bestudering en bestrijding van insectenplagen in bossen.

ware grootte 5 mm

Nadat in 1951 het heidehaantje voor het eerst na een vijftal jaren in de Noordhollandse duinen weer eens van zich had doen spreken, en in 1952 talrijke aantastingshaarden in Drente en ook hier en daar in Overijssel waren geconstateerd, kan men de bekende bruine plekken in de hei deze zomer ook elders, o.a. op de Veluwe, waarnemen. Aanvankelijk waren deze plekken nog klein, geleidelijk echter zijn zij niet alleen in omvang, maar ook in aantal toegenomen en het is niet uitgesloten, dat in het volgende jaar een nog verdere uitbreiding der aantastingen zal plaats hebben.

* *

Het heidehaantje of heidekevertje (*Lochmea suturalis* Thoms.) is nl. één dier soorten die zo nu en dan tot een plaag kan worden. Een bijzonder hevige was die van 1927, toen uitgestrekte heidevelden, niet alleen in Nederland, maar ook in de gehele Noord Duitse laagvlakte door de vretelij dezer kevertjes en hun larven tot afsterven werden gebracht. Velen zullen zich nog de jongste plaag, die van de jaren 1945 en 1946, herinneren. Ook toen waren aanzienlijke oppervlakten heide ernstig aangetast.

* *

De levenswijze van het heidehaantje is in 't kort als volgt: De in de grond overwinterende kevers beginnen eind Maart te voorschijn te komen. In April bevinden zij zich op de struiken. Zij zijn echter vaak, ondanks hun grote aantallen, moeilijk te vinden. Dit komt, doordat zij zich, wanneer men hen benadert, direct laten vallen. Soms bemerkt men hun aanwezigheid het eerst door het ritselend geluid der vele vallende kevertjes — vooral wanneer er dorre bladeren op de grond liggen. Wil men vaststellen of er heidehaantjes zijn, dan doet men het beste op de grond te kijken, en niet op de struiken zelf. Van begin Mei tot eind Juni en misschien ook nog daarna worden de eieren gelegd. Uit de eieren komen larven — grijswit met zwarte vlekken — die eveneens van de heide leven en minstens even schadelijk zijn als de kevers. Eind Juli zijn de oudste larven volgroeid. Zij kruipen dan in de grond om zich te verpoppen en in September komt de volgende generatie kevers te voorschijn. Deze vreten dan nog wat, maar kruipen vrij spoedig weer in de grond om te overwinteren.

* *

Geringe aantastingen uiteten zich in het achterwege blijven van de bloei, zonder dat de planten dood gaan. Gewoonlijk echter worden meer of minder grote oppervlakten geheel bruin en sterven af. In beide gevallen wordt de heidehoning-oogst bedreigd en in het laatste geval kan de wildstand schade ondervinden. Minder tastbaar, maar ook zeer belangrijk is voorts het verlies aan recreatieve waarde van de heide in streken met ernstige aantastingen.

Hoe het verdere verloop van de thans dreigende plaag zal zijn is niet te voorspellen. Het is niet onmogelijk, dat de kevertjes in 1954 geheel verdwenen zullen zijn. Is dit echter niet het geval, dan zal men in sommige gevallen maatregelen willen nemen om de schade zoveel mogelijk te beperken.

Dit kan gebeuren door het afbranden van de heide in het voorjaar. Volgens deskundigen is het voor de heide zelf het beste dit in Februari of Maart te doen. De grond is dan nl. zo vochtig, dat de ondergrondse delen van de heideplant niet gedood worden en de waardevolle humuslaag niet verbrandt. De oude wortelstelsels lopen dan in de lente uit en de jonge spruiten komen in Augustus van het zelfde jaar nog in bloei. In Februari en Maart zijn de kevers echter nog in hun winterkwartieren in de grond en dus onbereikbaar voor het vuur. Pas in April zit de gehele bevolking weer op de heidestruiken. Ter wille van de bestrijding van deze soort moet dan ook geadviseerd worden niet te branden vóór 1 April, maar zo spoedig mogelijk na die datum. Het nadeel, dat het dan langer kan duren voor de heide zich weer heeft hersteld zal men op de koop toe moeten nemen. Niet alleen de bruine plekken moeten verbrand worden, maar ook de daaromheen gelegen, schijnbaar nog niet aangetaste gedeelten. Vaak zitten hier nl. vele kevertjes (onder de struiken op de grond kijken!), maar hun aanwezigheid is dan nog niet kenbaar aan de kleur van de hei.

* *

Branden in de zomer heeft zeer veel nadelen (moeilijk herstel van het heidedek, vernietiging van veel dierlijk leven enz.). Volgens Betrem (Tijdschrift over Plantenziekten 35, 1929: 155—180) mag men echter ook zeer goede resultaten verwachten van het afmaaien van aangetaste hei in de periode eind Juni begin Juli. Er zijn dan voornamelijk larven. Deze kunnen echter niet naar ongemaaide stukken emigreren en zullen dus door voedselgebrek te gronde gaan. De kevers die er dan nog zijn kunnen wel emigreren, maar zij leggen vrijwel geen eieren meer.

* *

Het jaarlijkse afbranden — in Februari en Maart — van kleine gedeelten van heidevelden, wordt hier en daar reeds als onderhoudsmaatregel en als maatregel ter bevordering van de korhoenderstand toegepast. Daar de ervaring heeft geleerd, dat jonge heide in het algemeen veel minder wordt aangetast dan oude, zullen dergelijke velden voor een gedeelte van de vretelij verschoond blijven. Een reden te meer voor het toepassen van deze maatregel. (Over de werkwijze voor het bevorderen van de korhoenderstand raadplege men het artikel van J. Eygenraam in „De Nederlandse Jager” jaargang 55, 1951, no. 45 pp. 704—713).

(Met toestemming van de redactie overgenomen uit het Tijdschrift der Ned. Heide-Mij.)

Boekbespreking

Johan W. Schotman: Het stapelkaststelsel als grondslag voor productieve bijenteelt. De Tijdstroom, Lochem. f 7,20, gebonden f 8,90.

DE schrijver van dit nieuwe boek is bij vrijwel elke Nederlandse imker bekend door zijn „Handboek der Moderne Bijenteelt”. Dat er behoefte aan dat handboek bestond blijkt wel uit het feit, dat het tot nu toe drie drukken beleefde.

In de meeste gevallen heeft de imker het handboek gebruikt als naslagwerk. De indeling en de index maakten het daarvoor zeer geschikt.

Toen we enige tijd geleden hoorden, dat de Heer Schotman bezig was ook een eenvoudig boek voor de praktijk te schrijven, hebben we ons daarover zeer verheugd. Volgens het voorwoord ligt dat „werkboek” thans voor ons en we kunnen na het lezen een gevoel van enige teleurstelling niet geheel onderdrukken. We hadden gehoopt, dat de schrijver ons één of een paar eenvoudige, degelijke en voor ons land geschikte bedrijfsmethoden zou beschrijven, die hij, door jarenlange toepassing, door en door heeft leren kennen. Maar het nieuwe boek blijkt hetzelfde karakter te bezitten als het handboek: een veelheid van methoden, schetsmatig behandeld: het is geen „werkboek voor de moderne praktijk”.

Wij zijn het met vele uitlatingen van de schrijver niet eens en verschillen in menig geval met hem van mening.

Sommige uitlatingen in het boek zijn bepaald onaardig en bovendien onjuist, zoals bijv. deze: „Zoals de bijenteelt slipt, zo slapen nu de ambtenaren ten departemente. Als de Minister van Financiën op de deur tikt, schrikken ze wakker en verhogen de prijs van de gedenuitgeroede suiker”. Van de zijde van de Minister van Financiën hebben wij steeds de grootst mogelijke medewerking ontvangen maar — en dat weet de schrijver wellicht niet en het is zo gevaarlijk om zonder kennis van zaken te schrijven — de suikerprijs wordt nu eenmaal niet door het Ministerie van Financiën vastgesteld. De mededeling van de schrijver, dat het aantal practiserende imkers in één jaar gedaald is van 26000 op 13000 is ook al niet in overeenstemming met de feiten.

Als de schrijver zegt, dat het Engelse standaardraam in ons land algemeen gebruikt wordt, wrijven we toch wel even onze ogen uit. De schrijver heeft klaarblijkelijk geen kennis genomen van de normalisatie van de simplexkast en het simplexraam.

De schrijver zegt, dat de spaarkast voorzien is van een opzetrand, die zowel reisraam als voerbak is en hij noemt dit een zeer praktische Nederlandse uitvinding. De spaarkast bevat echter deze opzetrand zeer beslist niet.

Wij zijn er wel voor, dat de bijenvolken met voldoende voedsel worden ingewinterd. Maar als de schrijver aanraadt een volk voor de winter 40 pond honing te laten houden en daar nog 20 pond suiker bij te voeren, is ons dat van het goede wel wat te veel.

In het hoofdstuk over „eenvoudige zwermbeheugeling” raadt de schrijver aan een volk moerloos te maken. Als men één cel laat staan (of twee even oude cellen) „zal de jonge moeder een leeggebroed nest vinden en is er voor het volk geen aanleiding tot zwermen.” Voor de imker, die dit toepast, is er dunkt ons, alle aanleiding om de zwermkieps toch maar gereed te houden. Volgens de beschrijving van de „afleggersmethode” hangt de schrijver kunstmatig in het moerloos gemaakte volk.

We zouden zo nog wel een poosje door kunnen gaan. Na het bovenstaande moet de lezer niet denken, dat er in dit nieuwe boek niet veel goede dingen staan. Integendeel, het heeft verscheidene hoofdstukken, die het lezen alleszins waard zijn. De ervaren imker zal die met genoegen lezen, ook al zal hij het met de meningen van de schrijver lang niet altijd eens zijn.

Maar een „eenvoudig werkboek voor de moderne praktijk” is dit boek naar onze mening niet geworden. Wellicht komt de schrijver er nog eens toe een dergelijk boek te schrijven, nadat hij enige voor ons land geschikte methoden zelf aan de praktijk heeft getoetst.

G.

HEBBERN UW VOLKEN VOLDOENDE VOER?

Op 1 November hadden vele bijenvolken nog tot vier ramen met broed. Op 10 November kwamen de bijen nog met stuifmeel binnen. In de eerste dagen van December was er nog vrij sterke vlucht tijdens de middagen.

Deze activiteit, maar vooral het late broeden, heeft tot gevolg gehad dat er nog al wat voedsel

verbruikt werd nadat de volken waren afgevoerd.

Wij geven de lezers, die de bijen niet ruimschoots voldoende voer hebben gegeven in overweging, om op de eerste de beste zonnige voorjaarsdag in Februari of Maart even vlug een kijkje te nemen. In die tijd begint gewoonlijk de broedaanzet en wordt dus de voorraad aangesproken. In de winter komen de volken niet zo gauw van honger om, maar in Februari en Maart dienen vele imkers op hun hoede te zijn.

VOOR ONZE

Imkersvrouwen

Huismiddeltjes met honing

Sinds onheuglijke tijden wisten onze voorouders, dat honing bij in- en uitwendig gebruik geneeskracht bezit. De moderne wetenschap heeft dit bevestigd.

Ongeveer 20 jaar geleden verscheen er van de hand van de heer Fr. Th. Otto, een Duits bijenteeltleraar, een boekje over honing¹⁾. Het is vijfmaal herdrukt en de laatste druk is bewerkt door Dr. J. Evenius, van het Instituut voor Bijenteeltonderzoek te Celle.

In dit boekje lezen we, dat in honing kort geleden een stof is ontdekt, die men inhibine noemde. Deze stof heeft een bacterie-dodende werking. „Het vinden van deze stof heeft ons duidelijk gemaakt, waarom honing bij de behandeling van etterende wonden goede resultaten geeft”, aldus Dr. Evenius.

Inhibine kan echter niet tegen verhitte. En evenmin tegen zonnestralen. Dr. Evenius zegt verder: „De reeds eerder genoemde inhibine, die de honing het vermogen schenkt bepaalde bacteriën te doden (b.v. de in wonden optredende bacteriën die etter veroorzaken), worden door de zonnestralen vernietigd”.

Of de honing, die wij verkopen, nu voor geneeskundige doeleinden dan wel voor de consumptie bestemd is, wij moeten hem in ieder geval zo natuurlijk mogelijk aan zijn bestemming afleveren. Bovendien, als we honing in de zon zetten, hebben we ook nog het nadeel, dat hij eenzijdig verkleurt. Ook zet de honing, die in de zon staat, uit en hij wordt enigszins sponzig. Hierdoor wordt ook de smaak nadelig beïnvloed.

Bij het etaleren van honing moeten we hiermee ook rekening houden.

Nu we midden in de winter zitten en in ons guur klimaat de verkoudheden niet van de lucht zijn, hebben we een paar ouderwetse huismiddeltjes opgezocht, die hiervoor mogelijk enige verlichting kunnen brengen.

Honing-anijsmelk

In een beker warme melk doen we 7 druppels anijsspiritus en we roeren er een eetlepel honing door. Meteen opdrinken.

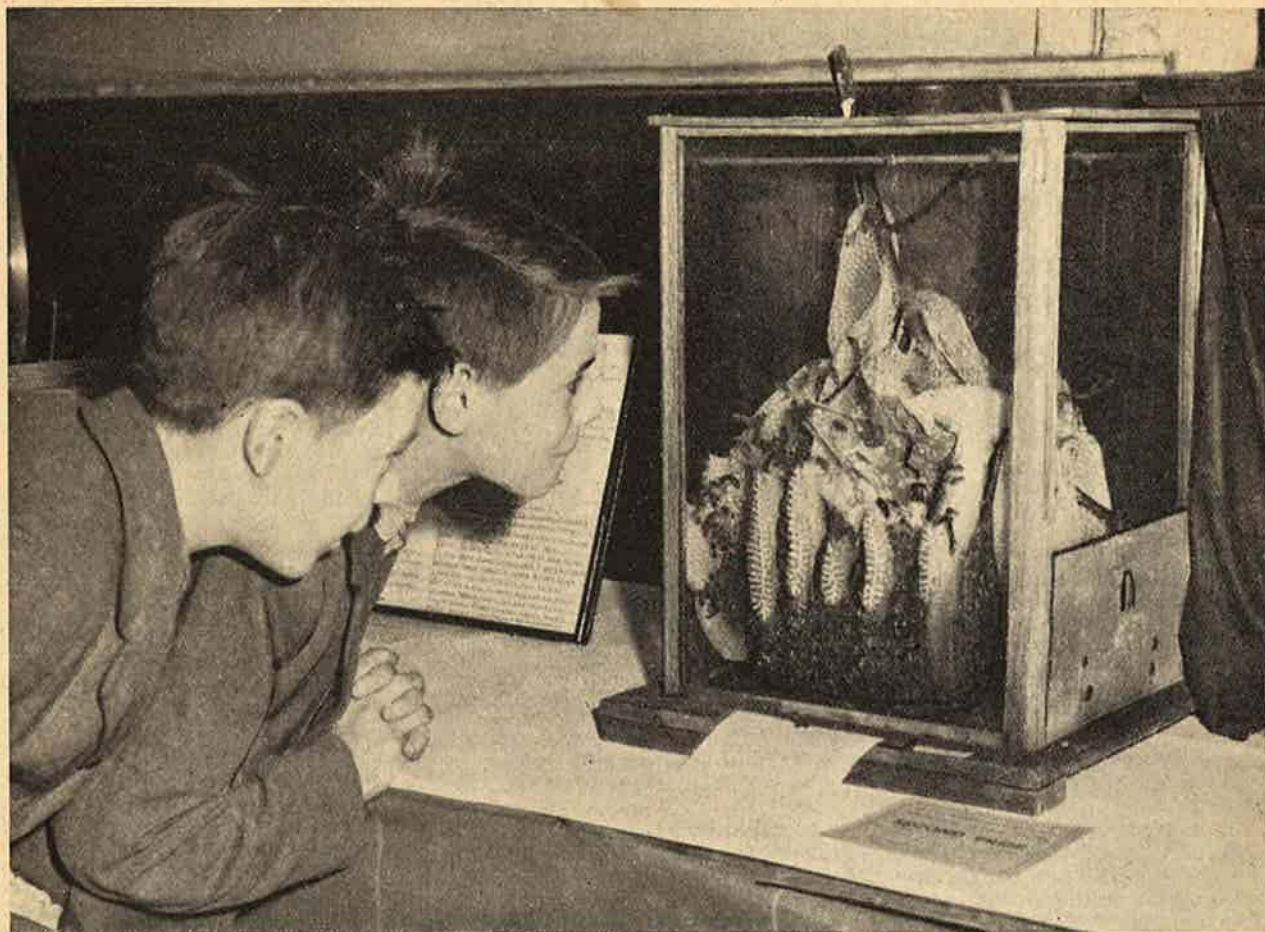
Honing-smeersel

Als de kinderen hoesten, smeren we borst en rug in met een mengsel van gelijke delen honing, rum, slaolie en terpentijn.

Zijn er onder onze lezeressen en lezers, die nog meer van deze ouderwetse huismiddeltjes kennen? Wij houden ons voor toezending aanbevelen!

C. T.

¹⁾ Fr. Th. Otto, Das Honigbuch, neu bearbeitet von Dr. J. Evenius. Verlag der Leipziger Bienenzeitung, Leipzig C 1.

De jeugd heeft wel belangstelling voor bijen en vele afdelingen doen het hunne om door middel van demonstratie-stallen de jongelui — en ook ouderen — in de gelegenheid te stellen met het bijenleven kennis te maken. Vitrines en observatie-kasten op scholen hebben ook veel belangstelling. Op tentoonstellingen trekken levende bijen steeds de meeste aandacht. Op de Engelse Nationale Hoogtentoonstelling kijken Michael Chainey en Ronnie Woodwards vol belangstelling naar een zwerm, die haar raten bouwde aan de tak van een lage esdoorn. Daar heeft de zwerm zeven weken gezeten en ze bouwde er zes raten. Toen werd het volk overgebracht in een glazen kast en de heer R. J. Hammond te Twickenham won met deze curiositeit de tweede prijs.

„Moe'er en dochter" doopte de heer C. L. Hoogeveen te Zeist deze beide kasten. De grote kast is een wolkenkrabber, opgebouwd door 3 Koninginnen, de kleine wolkenkrabber bergt de kweekvolken.

Stuifmeel halen op Sinterklaas

Toen ik op 4 December j.l. even over twaalf enkele minuten bij m'n bijen zat, zag ik drie bijtjes met geelachtig-bruine stuifmeelklompjes van flink formaat naar binnen gaan, terwijl een bijtje met kleinere klompjes rood stuifmeel naar binnen ging.

Op 5 December zag ik nog een bij met geelachtig-bruin stuifmeel. Dezelfde dag zag ik bij een middagwandeling langs de Rijn honderden madeliefjes in volle bloei, terwijl ook de paardenbloemen bij tientallen bloeiden op zeer korte steeltjes.

Renkum.

J. C. v. SCHERRENBURG

DE RAMP DE HULP

GRONINGEN ADOPTEERT THOLEN

De imkers op Tholen zijn er betrekkelijk goed afgekomen. Ze verloren: 2 bijenstallen (één met 10 en één met 4 volken), 19 kasten en 2 korven (waarvan 17 bevolkt) en een hoeveelheid klein materiaal tot een gezamenlijke waarde van ± f 100,—.

Het zou voor de 25 Groninger afdelingen een peuleschil zijn deze toch al zo zwaar getroffen collega's de verliezen volledig te vergoeden, inits ze daaraan allemaal naar evenredigheid hadden bijgedragen. Elf van de 25 hebben — zelfs na een 2 maal herhaald verzoek — in 't geheel niets van zich laten horen. Op z'n zachtst gesproken is zo iets toch wel een tikkeltje onfatsoenlijk. Wanneer ze slechts geantwoord hadden: we kunnen er om die of die reden niet aan mee doen, dan had niemand ze iets te verwijten.

De rest van de afdelingen heeft

Bij het Bijenhuis kwam binnen:

Vorig saldo . . .	f 3775,23
Afd. Almelo . . .	f 25,—
Afd. Laren N.H. . .	f 5,—
Afd. Diepenheim . .	f 10,—
Totaal op 22 Dec. .	f 3815,23

zich uitstekend gehouden: ze hebben op eerste verzoek direct 50 cent per lid afgedragen (sommigen zelfs meer), terwijl anderen goed materiaal ter beschikking stelden.

Zo heeft ondergetekende aan de secretaris van Tholen kunnen overmaken f 287,50, terwijl hem daarnaast nog 15 goede kasten zijn gezonden.

Namens de getroffensten betuigt de secretaris van Tholen allen oprecht dank voor de spontane hulp. Hij schrijft, dat allen nu weer bijen

hebben (er zijn zwermen aangekocht). „Hier hadden we er ook die zeker niet weer begonnen zouden zijn als ze alles opnieuw hadden moeten aanschaffen”, schrijft de heer Soeters. We kunnen dus de voldoening smaken, dat ze door onze hulp immer gebleven zijn.

Hieronder laten we nog een kort overzicht van de hulpactie volgen:

Eenrum f 16,—.
Finsterwolde f 63,50.
Groningen f 50,—.
Haren-Paterswolde f 50,—.
Kolham f 8,—.
Musselkanaal f 10,—.
Nw. Scheemda f 6,—.
Stadskanaal f 6,50.
Ten Boer f 25,—.
Uithuizen f 22,50.
Veendam f 20,—.
Hoogezand 5 kasten.
Veendam 5 kasten.
Winschoten 3 kasten.
Scheemda 2 kasten.
Paterswolde, Nov. '53.

A. S. PLANTING

Documentatie

Waarnemingen omtrent de bestuiving van koolzaad en broccoli

Jenkinson, J. G. & Glynne Jones, G. D. - Observations on the pollination of oil rape and broccoli (Brassica napus and B. oleracea). Bee World. Vol. 34. Nr. 9. September 1953. P.P. 173—177.

De graad van zelfsteriliteit varieert bij de verschillende soorten en rassen en soms gedurende de bloeitijd van één plant. Insectenbestuiving (vooral door honingbijen en Meligethes soorten) doet de hoeveelheid zaad bij deze koolsoorten toenemen. Er wordt echter ook zonder insectenbestuiving nog een aanzienlijke hoeveelheid zaad gevormd.

Dit komt waarschijnlijk door zelfbestuiving, die mogelijk is door de stand van de helmknoppen. In zeer geringe mate zou ook windbestuiving een rol kunnen spelen. Insecten brengen (door hun plaatsvastheid) ook voor een groot deel zelfbestuivingen teweeg. De mate van kruisbestuiving hangt af van de graad van zelfsteriliteit van de plant.

Het overbrengen van Nosema-ziekte

Bailey, L. - The transmission of Nosema disease.

Bee World. Vol. 34. No. 9. September 1953. P.p. 171—172.

Als voorlopig resultaat van het

onderzoek wordt gemeld, dat de voornaamste bron van besmetting met Nosema gevormd wordt door in de winter bevuilde raten. Het overbrengen van een bijenvolk op geheel nieuwe ratenbouw zou de bron van besmetting wegnemen. De oude bijen zouden op het eind van het seizoen alle afgestorven zijn zonder besmetting te hebben overgebracht. De bijen mogen echter na het overbrengen op schone raat niet voor lange tijd worden opgesloten en er mag niet mee worden gereisd (gedurende ± 8 weken na het overbrengen). Het vervliegen van bijen uit zieke volken is gevaarlijk in het najaar, omdat deze bijen dan in het volk overwinteren.

Vermoedelijk is het mogelijk op eenvoudige manier de raten te ontsmetten.

OUD-NUMMER-DIENST

De heer J. Lodewijks te Rotterdam, heeft de redactie-commissie voorgesteld een „oud-nummerdienst” in te stellen om jonge en jeugdige imkers gratis te voorzien van lectuur. Zij, die een of meer nummers van het Groentje missen, kunnen natuurlijk ook van de dienst gebruik maken. Het mag toch niet voorkomen, dat er Groentjes of bijenlectuur bij de oudpapierhandel terecht komen!

De redactiecommissie wil graag weten of hiervoor belangstelling bestaat. Zij roept daarom alle lezers op om oude jaargangen van het Groentje, bijenboeken enz., die bij het oude papier zouden terecht komen, aan het Bijenhuis te zenden. Dat kan ongefrankeerd geschieden met gebruikmaking van een daartoe bestemd pakketpostformulier. Het formulier dient ter voorkoming van strafport, dus niet gewoon verzenden zonder er postzegels op te plakken!

Als er van de zijde van de imkers voldoende medewerking blijkt te bestaan, maken we in het Groentje t.z.t. bekend op welke wijze men het gezondene kan betrekken. Het ligt in de bedoeling dat de gegadigden alleen de portokosten betalen.

VERBETERING

In het artikel van de heer A. Reints op blz. 177 van het Nov.-nummer, rechts boven, is een storende fout geslopen. De opmerkelijke lezer zal wel hebben begrepen dat de woorden „In 't laatst van Juli” moeten luiden: „In 't laatst van Juni”.

Red.

De ouders van de rups....

HET is nu juist een jaar geleden, dat je in het eerste jeugdhoekje hebt gelezen, dat wij zo weinig mogelijk theorie zouden behandelen. Ik heb ernstig getracht deze belofte na na te komen, maar nu zullen we toch een paar hoekjes moeten gebruiken om een beetje noodzakelijke wetenschap op te doen. Dat mag ook wel, want:

- a. we zijn niet zulke volslagen beginners meer en
- b. we kunnen in de wintermaanden toch niets aan de volken doen.

EEN BELANGRIJK PROBLEEM IS DE VOORTPLANTING

De voortplanting bij dieren verloopt in het algemeen volgens de hieronder beschreven hoofdlijnen.

In het lichaam van het wijfje ontstaan eicellen, in dat van het mannetje zaadcellen. De eicellen noemt men vaak vrouwelijke cellen en de zaadcellen mannelijke cellen.

De zaadcellen moeten in het lichaam

Ons jeugdhoekje

van het wijfje gebracht worden, dit geschiedt bij de paring. Als zaadcellen met eicellen versmelten, zegt men, dat de eicellen bevrucht zijn. Uit bevruchte eicellen kan zich op verschillende manieren een jong individu ontwikkelen.

Om misverstand te voorkomen zij opgemerkt dat, wanneer ik over de voortplanting van de honingbij spreek, hiermee twee dingen worden bedoeld:

1. de voortplanting binnen het volk, d.w.z. het ontstaan van de soorten individuen waaruit het volk bestaat, te weten: werkbijen, darren en koninginnen.
2. de splitsing van het volk in zelfstandige (jonge) volkjes, het zwermen.

Hieruit valt meteen op te maken, dat de voortplanting bij de honingbij nog al ingewikkeld is en dat ze afwijkt van die bij veel andere dieren. Maar hoe het ook zij, wanhoop niet, we komen er best uit.

Nu ga ik niet de gebruikelijke weg volgen, door rechtstreeks te vertellen hoe wonderlijk mooi de bijen zich voortplanten, maar we gaan eerst eens een wandelingetje maken in de natuur om te zien hoe de voortplanting bij het koolwitje en bij de gewone wesp is. Beide dieren zijn in mindere of meerdere mate verwant aan de bijen. Het eerste geval geeft de normale gang van zaken te zien en het tweede goeddeels ook, maar hiervan kunnen we gemakkelijk overstappen naar het zwermen van de bijen, dat ik als punt twee van de voortplanting van de bijen opgaf.

De voortplanting van het Koolwitje.

Deze vlinder kent iedereen wel. Wat een kunstenaar op de vleugel! Zie je dat paartje stoeien.

Na de paring legt het wijfje bevruchte eitjes, die er goudgeel uit zien. De eitjes worden gelegd op de onderkant van koolbladen, of soortgelijke planten. Als de eitjes gelegd zijn, trekt de vlinder zich van haar nakomelingschap niets meer aan. Je

mist hier dus direct de broedverzorging.

Na verloop van enige dagen komen uit de eitjes kleine wormachtige wezentjes.

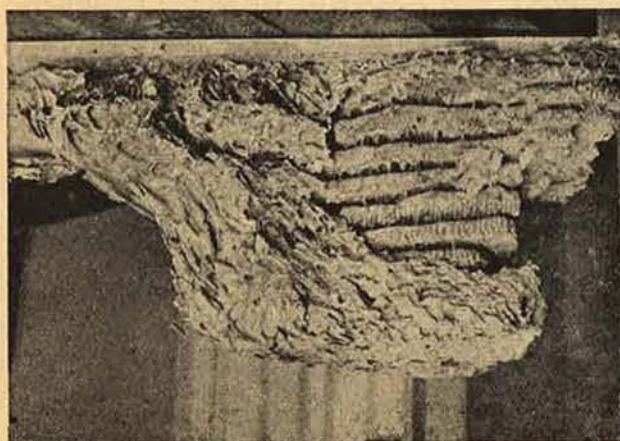

Werkbijen ontstaan uit bevruchte eitjes van een bevruchte koningin.

Die dingen beginnen onmiddellijk te eten en te groeien. Als ze wat groter zijn, zie je direct een duidelijke kop en lichaam dat uit ringen bestaat, die ten opzichte van elkaar erg beweeglijk zijn. Aan veel van die ringen zie je een paar pootjes. Je kunt ook gemakkelijk zien, dat de eerste drie paar pootjes anders zijn dan de overige.

Het is je al meteen opgevallen dat de rups — want zo noemen we deze overgangsvorm naar vlinder — helemaal niet op de ouders lijkt. De rups is hier wat de larf bij onze honingbijen is. Als de rups volgroeid is, gaat zij zich verpoppen. Zij doet dat niet op haar voedselplant, maar veelal tegen muren, schuttingen enz.

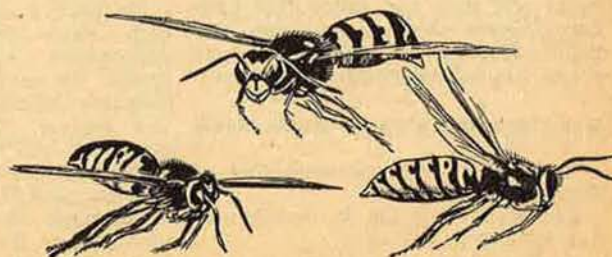
De pop lijkt niets meer op de rups,

Hiernaast: het ondergrondse nest van de gewone wesp.

Hieronder: welke bijenhouder kent de gele, zwart geringde plaaggeest niet....?

(Cliché's uit: P. Benno, Wespen, eerste deel, welwillend afgestaan door de uitgeverij Het Spectrum te Utrecht)

maar net zo min op de vlinder. Zij verplaatst zich niet, eet niet. Uitwendig verandert aan de pop heel weinig, maar binnen is het druk. De hele inhoud wordt door elkaar gerommeld en uit die hutspot ontstaat geleidelijk de vlinder.

Het is jammer, dat we hierover nog zo weinig weten. Je herinnert je, dat we al eens over het popstadium van de bij spraken. Ook hierover is nog maar weinig bekend.

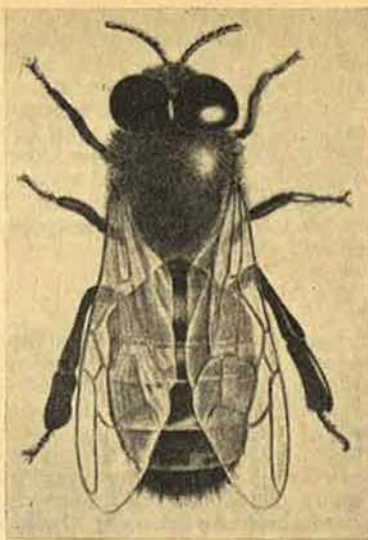
Als de vlinder klaar is, verscheurt hij de pophuid en komt met nog kleine verschroepelde vleugels naar buiten. Binnen een half uur zijn de vleugels ontplooid en meteen is de jonge vlinder een volleerd vliegenier. Zijn voedsel is niet meer het blad van de kool, maar hij mikt net zo hoog als de bijen en zoekt nectar.

De voortplanting van de gewone wesp.

Zoals al is opgemerkt, gaat het hier niet zozeer over de ontwikkeling van de individuen, maar in hoofdzaak om het ontstaan van de **nieuwe staat** toe te lichten.

Welke bijenhouder kent de gele, zwart geringde plaaggeest niet? Denk maar aan het voeren eind Augustus begin September. Met honderden zwermen ze rond de kasten. Ze vallen de bijen niet aan, want ze hebben het op de suiker gemunt. Natuurlijk, als je eind October gaat voeren heb je er geen last van, maar dat is dan ook het **enige** voordeel van laat inwintelen.

Heb je al eens ooit — b.v. in Augustus — het magnifieke bouwsel van de wesp uit elkaar gehaald? Dan heb je waarschijnlijk ook ervaren wat de betekenis is van de bekende uitdrukking: je hand in een wespennest steken.

Darren ontstaan uit:

- onbevuchte eitjes van een normale koningin in darrencellen;
- onbevuchte eitjes, door een darrenbroedige koningin gelegd in werkstercellen (kleine darren, bultbroed);
- onbevuchte eitjes door leggende wersters gelegd in werkstercellen (bultbroed).

Je vindt het nest in de grond. Op de eerste plaats zie je een broes, papierachtig omhulsel. Dan kom je aan de raten, die horizontaal hangen en alleen aan de onderkant cellen hebben. De cel is zeshoekig en van hetzelfde spul gemaakt als het omhulsel. De wespkenoningin, die direct opvalt door haar grootte, doet in deze tijd van het jaar ook niets anders meer dan eitjes leggen. De ontwikkeling van een werk-wesp duurt ongeveer 10 dagen langer dan die van een werkbij. De wesp-larven worden gevoed

Het is je al meteen opgevallen, dat de rups helemaal niet op de ouders lijkt...

met een papje, dat gemaakt is van insecten die door de vlieg-wespen gevangen zijn.

De onderste raten bestaan uit grotere cellen, waarin wespkenoninginnen en mannetjes gekweekt worden. De mannetjes zijn onmiddellijk te kennen aan de grote, fraai omgebogen sprieten.

Eind Augustus, begin September, verlaten de jonge koninginnen en de mannetjes het nest. Ze keren niet meer terug.

Op herfstbloemen en op zonnige plaatsen kan men in deze tijd van het jaar honderden mannetjes en tientallen jonge moers vinden. Zij paren. Na het paren zoeken de jonge, **bevruchte** moers een geschikte plaats om te overwinteren... om een winterslaap te houden.

Zo'n slapende moer kun je op allerlei plaatsen tegenkomen. Op mijn niet verwarmde kamer trof ik er een tus-

sen de plooiën van een gordijn. Deze week nog een onder de overstekende pannen van een plat dak.

Na de bruiloft sterven de mannetjes in de koude nachten. Ook het oude nest is intussen uitgestorven, de koningin is dood. De laatste larven zijn verhongerd en de laatste poppen komen in een dode stad uit hun cel.

In het voorjaar kan men rond half Maart, bij zacht weer, een wesp ontmoeten. Zij zit houtvezels van schuttingen, palen e.d. af te knagen. De vezels kauwt zij tot een papje, het is de bouwstof voor het nest, ze draagt het als een bolletje tussen de voorkaken mee naar huis.

Deze wesp is een overwinterde, **bevruchte** wesp-moer. Zij begint met het bouwen van enige cellen en daaromheen een omhulsel. De cellen voorziet zij van een eitje en als de larven uitkomen, gaat zij voedsel „vangen”, want het kroost kan heel wat aan. Je ziet het, de moer heeft het erg druk.

Op haar eentje sticht zij een nieuwe wespennest.

DE VOORTPLANTING VAN DE HONINGBIJ

In aansluiting op het bovenstaande kunnen we het best eerst iets zeggen over de voortplanting van het bijenvolk als geheel:

Het zwermen.

De bijen-koningin is veel meer ge-

Koninginnen ontstaan uit:

- bevruchte eitjes van een bevruchte koningin in koninginncellen (zwermcellen);
- bevruchte eitjes van een bevruchte koningin in werkstercellen, omgebouwd tot koninginncellen (redcellen).

specialiseerd op het leggen van eitjes dan de wespemoer. Een wespemoer kan zelf bouwen, zelf voedsel verzamelen, zelf larven voeren. De bijenkoningin kan niets van dat alles, de organen hiervoor, die bij de werkers goed ontwikkeld zijn, zijn bij de moeder helemaal niet of slechts in aanleg aanwezig.

Hier komt nog bij, dat de bijenmoer en het broed gebonden zijn aan een hoge temperatuur. Het broed moet 35° C zijn en de moeder verdraagt geen lagere temperatuur dan 13° C. Moer en werkbijen zijn absoluut van elkaar afhankelijk.

Het stichten van een nieuwe wespentaak kan dan ook alleen gebeuren door een koningin met een behoorlijk aantal bijen.

Nieuwe — of voor mijn part jonge — bijenvolken ontstaan in de voorzomer als het moedervolk het hoogtepunt van zijn ontwikkeling heeft bereikt. Wij spreken van zwermtijd en zwermen.

De bijen bereiden zich op het zwermen voor door het kweken van mannetjes (darren) en jonge koninginnen.

1. Het bovenstaande is geen verklaring van het zwermen, geen zwermtheorie. Tot op heden is nog niemand er in geslaagd een goede verklaring van het zwermen te geven.
2. Voor mij persoonlijk houdt deze beschouwing een waarschuwing in tegen veel gepropageerde werkmethoden, die totale zwermverhinderen aanbevelen. Uit het voorgaande blijkt dat het zwermen niet zo maar iets is, wat wij mensen, met een handomdraai kunnen voorkomen. Ook kan men er uit besluiten, dat de opvatting „laat maar raak zwermen" niet kan kloppen.
3. Er zijn mensen (imkers) die alleen datgene willen lezen en leren, wat rechtstreeks verband houdt met de bijen, resp. de praktijk van het bijen houden. Veruim je kijk op de natuur door een voor- of nagerecht zonder bijen. Een bijenhouder zonder gevoel voor de natuur is nooit een goede. Vandaar dat ik ter vergelijking en verduidelijking deze keer eens iets anders schreef.

DE VOORTPLANTING BINNEN HET VOLK

a. Ontstaan van werkbijen.

In het fijn werk legt de koningin normale eitjes. Lees de ontwikkeling blz. 41, jeugdhoeke van Maart 1953 eens na!

De eitjes ontstaan in de eierstokken, naarmate ze volgroeid zijn schuiven ze op naar de eileider. Voordat een eitje de lichaamsopening bereikt, komt het langs een „buisje" dat in verbinding staat met het zaadblaasje. In het zaadblaasje, dat ongeveer een speldeknop groot is, zijn na de paringen die de koningin gedaan heeft kort nadat zij geboren was, de man-

nelijke cellen terecht gekomen. We hebben dus met een bevruchte koningin te doen. Als een eitje nu dat „buisje" passeert, komen enige zaadcellen vrij. Een van die zaadcellen komt door een kleine opening in het eitje. Het eitje is bevrucht, daarom sprak ik over een normaal eitje. De eitoestand duurt 3 dagen. Het larvestadium 6 dagen. En de poptoestand 12 dagen.

b. Ontstaan van darren

In het grof werk legt de koningin onbevruchte eitjes. Eitjes dus, waar geen zaadcel in gekomen is. Het meest merkwaardige is, dat er nog levende wezens uit komen ook, n.l. darren. Dit is een afwijking van de normale manier van voortplanting. Wij noemen dit **maagdelijke voortplanting** of parthenogenese.

Je weet toch, dat uit een onbevrucht kippenei geen haan komt?! Het popstadium van de dar duurt 15 dagen.

Opmerking: Een bevruchte koningin kan afwisselend bevruchte en onbevruchte eitjes leggen. Een verklaring voor dit feit heeft men nog niet kunnen vinden.

c. Ontstaan der koninginnen.

Een koningin komt uit een bevrucht eitje, precies eender als een werkbij dus. Hieruit kun je twee dingen concluderen:

1. Koningin en werkbij zijn alle twee vrouwelijke wezens. De koningin is een volledig wijfje. De werkster is gespecialiseerd op broedverzorging, raat bouwen en verzamelen van voedsel, waarvoor bij haar bijzondere organen en werktuigen aanwezig zijn. De koningin is zo vruchtbaar, dat zij meer dan voldoende voor de toename van de bevolking kan zorgen. De geslachtsorganen van werksters zijn maar slecht of helemaal niet ontwikkeld, het is een onvolledig wijfje. Deze differentiatie en specialisatie voor bepaalde werkzaamheden vindt men niet alleen bij honingbijen, maar ook bij andere staten-vormende insecten, b.v. hommels, wespen en mieren.
2. Het verschil werkbij-koningin moet bewerkstelligd worden tijdens het **groeistadium** (larvestadium). Dat klopt, het is een voedingskwestie.

Bij normale gang van zaken zal natuurlijk uit een eitje dat in een werkstercel gelegd is, een werkbij komen. En uit een eitje, dat in een moerdop gelegd is, een jonge koningin.

Maar uit het voorgaande volgt, dat: wanneer je — met kennis van zaken — een eitje uit een werkstercel verwisselt met dat uit een moerdop, uit het eitje dat bestemd was om een werkbij te worden een koningin komt en uit het eitje dat een koningin moest worden een werkbij komt.

Van deze wetenschap maken wij gebruik bij het nemen van kunstzwermen. We nemen een volk de koningin af — stel dat er nog geen moerdoppen zijn — dan worden op enige eitjes of larven die in werkstercellen liggen moerdoppen (redcellen) getrokken. Deze werkbij-larven worden koningin. We komen hier t.z.t. op terug.

Het zal je nu duidelijk zijn dat een volk wanneer het over goed broed beschikt d.w.z. larven, die ontstaan zijn uit bevruchte eitjes en dan niet ouder dan twee dagen het te allen tijde een nieuwe koningin kweekt. Als er dan nog darren zijn, kan de moeder bevrucht worden.

Nu zie je, dat je ook een kunstzwerm kunt maken zonder koningin, de z.g. broedaflegger. Ik ben overigens geen bewonderaar van deze soort kunstzwerm.

De onbevruchte leggende koningin.

Zie hiervoor ook nog eens blz. 117, jeugdhoeke Augustus 1953. Je begrijpt natuurlijk, dat een dergelijke koningin alleen onbevruchte eitjes kan leggen. Er ontstaan dus alleen darren.

De darrenbroedige moeder

Een moeder, die een of meer seizoenen bevruchte of onbevruchte eitjes gelegd heeft, produceert plotseling alleen nog maar onbevruchte eitjes. Men zegt: de moeder is **darrenbroedig** geworden.

Eierleggende werkbijen

Als een volk lang moederloos is en uit broed geen koningin gekweekt kon worden, dan gaan enige werkbijen eitjes leggen. Een werkbij kan niet paren, de eitjes zijn onbevrucht, dus....

Tot slot een tweetal overzichten:

OVERZICHT ONTWIKKELING

	ei	larf	pop	totaal
koningin	3	6	7	16
werkbij	3	6	12	21
dar	3	6	15	24

Eitjes kunnen gelegd worden:

1. door een bevruchte koningin

a. bevruchte eitjes	$\left\{ \begin{array}{l} \text{koninginnen} \\ \text{werkbijen} \end{array} \right.$
b. onbevruchte eitjes — darren	
2. Door een onbevruchte koningin onbevruchte eitjes — darren.
3. Door eierleggende werkbijen onbevruchte eitjes — darren.

Tilburg

H. van GOOL

14000 leden!

SCHEEMDA, 8 November 1953

Schijndel, November 1953

NAAR aanleiding van de ledenwerfactie in het Groentje van October j.l. ben ik er een avond op uit gegaan om nieuwe leden te werven. Het resultaat was boven mijn verwachting nl. 4 nieuwe leden, die inmiddels reeds aan U zijn opgegeven.

Tot mijn spijt ontving ik een paar dagen daarna bericht dat twee oude leden bedankten als lid.

Daar zij beiden nog een paar volkjes hebben, heb ik dat zo maar niet geaccepteerd en hun eens opgezocht en met hen de voordelen van het lidmaatschap besproken met het gunstige gevolg dat zij beiden lid zijn gebleven.

Aangemoedigd door bovenstaand succes ben ik er gisteravond nog eens op uitgegaan en heb nog twee nieuwe leden kunnen boeken.

De 10% is reeds overschreden.

De secretaris van de afd. Scheemda,

SMIT

Als het mogelijk zou zijn de prijs voor het werven van vier nieuwe leden aan ons toe te zenden vóór 5 Dec., zult U ons een groot genoegen doen. De jaarvergadering wordt gehouden omstreeks 7 December en we willen dan de prijs onder de leden verloten.

Assen, December 1953

In de uitvoering zoals het Maandschrift thans verschijnt is het gemakkelijk om adspiranttimkers, die de cursus willen volgen, dadelijk als lid van de afdeling te laten inschrijven. Dit geeft niet alleen binding, maar ook nuttige voorlichting in de wintermaanden.

PRIJZEN LEDENWERFACTIE:

Vele bijen-boeken.

3 bijen-vitrines.

KRAINERS.

In het citaat van Br. Adam op blz. 167 van het Groentje is een fout geslopen. Er staat n.l. „... was afkomstig uit Carniola (Karinthië)”. Carniola is echter de Engelse naam voor (de) Krain. Karintheië grenst aan het noorden van Krain. Het artikel handelt in hoofdzaak over de bijenteelt in Karintheië, dat, naar ik meen, nog tot Oostenrijk behoort.

Vucht

Hoogachtend,
THEUNISSEN.

NORMALISATIE.

Naar aanleiding van het stukje over de normalisatie in het Maandschrift van October, wilde ik graag het volgende opmerken:

Ongetwijfeld verdient het alle lof om door middel van normalisatie de chaos te verminderen, die er in Ne-

derland heerst op het gebied van afwijkende raammaten.

Dat heel Nederland echter tobt met afwijkende raammaten en daardoor met afwijkende kasten, vindt zijn oorzaak geenszins in het feit, dat deze nog nooit eerder genormaliseerd zijn. Ons Simplex-raam is immers afkomstig uit Engeland, en hierheen overgebracht in 1898 door de heer August Kelting, tegelijk met de W.B.C.-kast, waarvan onze Simplex afstamt. De maat van de in deze kast gebruikte ramen stond reeds toen volkomen vast en bedroeg buitenwerks broedkamermaat: 14 x 8½ inch (35,6 x 21,6 cm), honingkamermaat: 14 x 5½ inch (35,6 x 14,0 cm), toplatlengte: 17 inch (43,2 cm). Deze maten zijn onlangs nog eens bevestigd door de B.S.I. (Britse Normalisatie Commissie). Het is dan ook te wijten aan de slordigheid van de fabrikanten hier te lande, dat deze maten niet goed overgenomen zijn; een slordigheid die helaas door de normalisatiecommissie voortgezet blijkt te zijn.

Is een normalisatie echter niet doeltreffender naarmate zij een groter gebied omvat? Voor de oorlog bestond er een belangrijke export van volken op ramen naar Engeland. De exporteurs moesten echter apart nauwkeurige ramen laten aanmaken, omdat volken op onze slordige ramen in Engeland geweigerd werden! Bij een eventuele wederopleving van deze handel zou een gelijke raammaat dus zeer belangrijk kunnen zijn. Het lijkt mij dan ook beter onze normalisatie te doen aansluiten bij die met het land van oorsprong: Engeland.

Met dank voor de plaatsruimte,

Weesp.

J. P. DOUWES.

De Normalisatie-Commissie zal hierop wel willen antwoorden, hopen we.

Red.

Een opname gemaakt tijdens de bijenmarkt, die in het afgelopen jaar te Eerbeek gehouden werd.

(Foto C. J. H. C. v. Vliet, Rotterdam)

BIJENSTEKEN (vraag 38 Maandschrift November)

Hoewel geen bevoegd medicus, geef ik Mevr. H. E. t. B. te A. gaarne mijn mening over het probleem bijensteeken.

De werking van de bijensteek is tweeledig. Behalve de uitwerking op ons organisme tast het bijengif in vele gevallen de psychische schakel in de mens aan. Door verschillen in psychische gesteldheid der mensen vinden wij de verklaring voor de zeer uiteenlopende reacties op een bijensteek.

Nemen wij b.v. aan dat stelster der vraag zelf een bij zou pakken en deze zou dwingen haar een steek toe te brengen, b.v. op de arm, zeer waarschijnlijk zou ze dan ervaren, dat er na de steek zich even een snerpende pijn voordoet, terwijl de zo gevreesde zwelling nagevoel uitblijft.

Hoe is dit verklaarbaar? Eenvoudig, doordat de schrik is uitgebleven. Zonder schrik geen psychische overrompeling. Hierdoor is de psychische reactie ook uitgebleven.

Hieraan wil ik nog toevoegen, dat het zgn. immuun zijn tegen steken ook nooit volledig is. Immers, na lange tijd niet te zijn gestoken, neemt de factor verrassing weer zijn plaats in, zij het in zeer geringe mate. Tot zover dan deze theorie.

Voor het geval dat onze vraagstelster mocht besluiten om het bijenhouden er niet aan te geven, raad ik haar:

1. zich Kralner bijen aan te schaffen, zo mogelijk van een zwermtrage stam;
2. als ze in de bijen werkt zich goed maar niet overdadig te beschermen. Een overall, een goed sluitende kap en over de elleboog sluitende polsmouwjes.

Mocht u onverhoopt worden gestoken, dan gewoon doen en in geen geval uw psychische weerstand verspelen. Neem planten- of vruchtensap, elke sappige plantestengel is goed, en wrijf dit even over de plaats waaruit u met de nagel even het angeltje heeft verwijderd. Het is mijn ervaring, dat dit weldadig aandoet. Daarbij is het materiaal wel altijd in een bijen-omgeving voorhanden.

Indien u aan deze bijdrage iets mocht hebben, gaarne later hiervan enig bericht.

Haarlem, Voltastraat 10.

J. GROOT.

DIE VERVELENDE BRUIDSZWERMEN

Nogmaals een en ander over die vervelende bruidszwermen. Het gaat hier nu niet bepaald over het verhinderen van deze onhebbelijkheden, maar meer over de oorzaak daarvan.

Jaren geleden, toen de heer van Giersbergen nog in functie was, heb ik niet hem daarover geschreven, aangezien bij mij, naar ik vermoedde, een enkele maal zo iets was voorgekomen. De heer van Giersbergen berichtte mij, dat hij zulks niet persoonlijk had meegemaakt.

Tegenwoordig schijnen de zgn. bruidszwermen als regel voor te komen. Wat kan daarvan de oorzaak zijn? Wil men dergelijke zwermrij tegengaan, dan moet men toch eerst de oorzaak daarvan te weten komen. Zijn de bijen van aard of instinct veranderd? Dat is niet aan te nemen.

Weersinvloeden of gewijzigde drachtverhoudingen?

Of wel het onnatuurlijk ingrijpen in de levensverhoudingen van de bijen door de imker? Dit laatste ligt voor de hand. Het is een levensbehoefte van de bijen om te gaan zwermen. Ze willen zich vermenigvuldigen tot instandhouding van de soort.

Als nu de imker bij het tuten van de jonge moeder de doppen verwijderd, wordt in één slag heel het koloniatieplan van de bijen verijdeld. En zijn er die er mee accoord gaan, maar er zijn er ook, die er niet mee accoord gaan. De zwerm drift zit er in.

Gaat nu de jonge moeder op bruidsvlucht, dan uit zich dat en trekken ze met de koningin mee de lucht in.

Het komt mij voor, dat dat wel de oorzaak zal zijn. Nu zijn er enige imkers, die verschillende methoden hebben opgegeven om dergelijke onhebbelijkheden te voorkomen en waarvan — naar we hopen — de resultaten zullen worden medegedeeld.

Het komt mij echter voor, dat de methode-Snelgrove daarin bij goede toepassing uitkomst kan brengen, door het steeds afvliegen der bijen naar het onderste volk. Maar hoe is het gesteld met het onderste volk, met de oude moeder en de zwermbijen? Men zal er vooral voor moeten zorgen, dat al het gesloten broed naar boven wordt gebracht.

Het afvliegen van de vliegbijs naar het onderste volk voor versterking acht ik niet van zo groot belang, aangezien door het steeds afvliegen onvoldoende stuifmeel kan worden aangebracht.

Zwermduivels zullen voor deze methode wel niet in aanmerking komen.

Vele imkers zullen met belangstelling uitzien naar het Groentje, waarin de resultaten staan vermeld van de opgegeven methoden, die, naar we hopen, door de imkers in toepassing zullen worden gebracht.

Zeist

A. J. HELFENRATH

RATEN IN SODAWATER DOMPELEN?

Ik heb al enige jaren mijn ramen, die een weinig beschimmeld waren, in lauw sodawater gedompeld en dan nat aan de volken teruggegeven. De ervaring heeft mij geleerd, dat deze raten eerder worden belegd dan de natte geslingerde raten, die ik in papier bewaard had. Dit jaar had ik oude kunstraat, waar muizen in hadden gezeten. Ik heb ze in lauw sodawater gedompeld en ze zijn vlugger en beter uitgebouwd dan de nieuwe kunstraten, die er naast hingen.

In het vervolg doe ik het met al mijn raten, oud en nieuw.

Misschien wilt U dit bij gelegenheid wel eens in ons Groentje plaatsen, dan kunnen andere imkers ook eens een proef nemen en hun bevindingen mededelen.

Hengelo (Ov.), Bornsestr. 172

H. J. G. NIJHUIS

HET ZACHTÉ NAJAAR 1953

De heer G. Gorter te Enschede zond ons de volgende notities van het zachte najaar 1953:

10 November: zacht en zonnig weer, 13° C., de bijen vliegen.

16 November: Alle bijen vliegen, enkele halen stuifmeel.

28 November: Alle bijen los, 14° C.

1 December: Prunus bloeit, enige bijen bevliegen deze Prunus (*P. subhirtella autumnalis*; een deel van de bloemknoppen van deze Prunus gaat in het najaar open en de bloemen zijn dan bijna wit, een ander deel der knoppen opent zich in het voorjaar en de bloemen zijn dan rose. Deze Prunus bloeide dit jaar voor de derde maal).

4 December: 16° C., alle bijen vliegen, enige komen thuis met vuilgeel stuifmeel. De bloeiende Prunus wordt druk bevlogen.

Officiële Mededelingen

VOORSTELLEN ALGEMENE VERGADERING

Een voorstel wordt op de agenda geplaatst, zodra het door vijf of meer afdelingen wordt ondersteund, van welk feit vóór 15 Februari door middel van een adhaesiebetuiging of anderszins aan het Hoofdbestuur moet zijn gebleken.

Voorstel afd. Westland

Het Hoofdbestuur onderneemt stappen, opdat met de meeste spoed een gedegen onderzoek wordt ingesteld naar de factoren, die leiden tot zaadvorming bij de komkommerteelt onder glas en naar het aandeel wat de honingbijen daarin kunnen hebben.

Toelichting:

De bijenhouderij in het Westen van het land wordt in toenemende mate in haar voortbestaan bedreigd door het streven in tuinderskringen om bij gemeenteverordening het houden van bijen te verbieden. Dit streven steunt op gegevens, verzameld tijdens een zeer oppervlakkig onderzoek, ingesteld naar de zaadvorming van komkommers in een Zuid-Hollandse gemeente, waarbij de onderzoekers zich niet hebben ingelaten met alle in het geding zijnde factoren, maar op grond van aanvechtbare cijfers hebben gepoogd de honingbijen aansprakelijk te stellen voor het grootste deel der geconstateerde zaadvorming. In het belang van het voortbestaan der bijenhouderij en met inachtnaam van de biologische, economische, sociale en recreatieve aspecten der bijenhouderij, komt het ons uiterst urgent voor binnen een redelijke tijdsduur een goed inzicht te krijgen omtrent de invloed die de honingbijen hebben op deze zaadvorming.

Prae-advies:

Het Hoofdbestuur heeft zelf geen apparaat om het gevraagde onderzoek in te stellen. Het is het Hoofdbestuur bekend, dat er van verschillende kanten aan dit onderzoek gewerkt wordt, doch de resultaten zijn nog niet rijp voor publicatie. Het Hoofdbestuur is bereid zich tot de Regering te wenden met het verzoek om zo mogelijk ook nog door andere instanties een onderzoek te doen instellen.

Voorstel afd. Soest

De afdeling Soest stelt voor, dat er door het Hoofdbestuur meer steun

verleend wordt aan de plaatselijke afdelingen, indien door deze een tentoonstelling wordt georganiseerd of aan een expositie van enig belang wordt deelgenomen. Deze subsidies zouden dan kunnen liggen tussen f 10,— en f 50,—, al naar het belang der tentoonstelling en de uitgebreidheid der deelname.

Toelichting:

De kosten van huur der tentoonstellingsruimten zijn zeer hoog, evenals die voor expositiematerialen en bekendmakingen. Verder zou er mogelijk ook nog steun verleend kunnen worden door het verlenen van materiële hulp.

Prae-advies:

Het Hoofdbestuur kan zich met dit voorstel verenigen en het zal trachten op de begroting voor 1955 hiervoor een bedrag uit te trekken.

Voorstel afd. Nijmegen

De afdeling Nijmegen zou gaarne voor die leden, die de contributie in twee gedeelten wensen te betalen, de afdracht van het quotum dienovereenkomstig doen geschieden, met dien verstande, dat het op 1 Januari niet voldane quotum voor 1 Juli voldaan wordt.

Toelichting:

Omdat voor de minder draagkrachtigen een contributiebetalingsinén, speciaal in de maand December, erg bezwaarlijk is, terwijl het voor de afdelingen, die wat uittrekken voor propaganda etc. zeer moeilijk is, bij heffing ineens, de bestaande contributie te handhaven, meent zij een en ander met bovenstaand voorstel te ondervangen.

Prae-advies:

Hoewel het Hoofdbestuur niet blind is voor de bezwaren van de huidige regeling, voorziet het, afgezien van de administratieve moeilijkheden, dat een onzekere toestand zou worden geschapen, b.v. in verband met art. 9 H.R., verzekering, oplaag Maandschrift enz. Als ter Algemene Vergadering blijkt dat de door Nijmegen naar voren gebrachte bezwaren algemeen gedeeld worden, wil het Hoofdbestuur gaarne de mogelijkheid overwegen om het boekjaar van de afd. Vereniging te wijzigen.

Voorstel afd. Hilversum

De afdeling Hilversum stelt aan de Algemene Vergadering voor aan het Hoofdbestuur op te dragen bij alle betrokken autoriteiten de nodige stappen te nemen, opdat:

1e. Spoeidcursussen worden georganiseerd voor het diploma (c.q. diploma's A en B) Bijenteelt.

2e. Het behalen van het eindhdiploma der cursus niet langer gebonden wordt aan het bezit van de acte L.O. en acte Land- of Tuinbouw. Daartegenover als eis, te stellen minstens 5 jaar praktijk in het bijen houden.

3e. Bevorderd wordt, dat ook in de lesprogramma's van de Rijks- en bijzondere Kweekscholen bij de lessen in biologie volle aandacht besteed wordt aan de Bijenteelt. Daarbij te wijzen op de Rijkssubsidie van f 80,— voor aanschaffing van imkermateriaal na het succesvol volgen van een cursus voor bijenteelt. Aan die subsidie ware uitbreiding te geven ten opzichte van de bestaande toestand.

Toelichting:

De bijenteelt in Nederland is de laatste jaren sterk achteruitgaande. Daar zijn verschillende oorzaken voor te noemen, maar daar willen wij hier nu niet over spreken, evenmin als over het grote belang van het houden van bijen voor land- en tuinbouw (kruisbestuiving der gewassen) en het winnen van honing en was.

Wij willen ons nu meer speciaal bezig houden met het streven naar verbetering. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst! Er moet dus goed onderwijs in bijenteelt zijn, waaruit de noodzakelijkheid blijkt van een behoorlijk aantal bijenteelt-leraren en -onderwijzers.

Het is in onze imkerskringen bekend genoeg, dat daar in de praktijk alles aan mankeert. De tegenwoordige opleiding voor het diploma bijenteelt duurt minstens één jaar. Tevens wordt aan de kandidaten als eis gesteld, dat zij in het bezit moeten zijn van een acte lager onderwijs en een voor land- of tuinbouwonderwijs.

Algemeen bekend is, dat ook bij het onderwijs in bredere zin een tekort aan onderwijzend personeel is. Van Rijkswege tracht men daarin op allerlei wijzen te voorzien: o.a. door het organiseren van spoedcursussen en door aantrekking van krachten buiten het onderwijs als gepensioneerden, academici, etc.

Op het gebied der bijenteelt heerst precies hetzelfde gebrek. Buiten andere oorzaken, menen wij, dat de weinige belangstelling in de betrokken onderwijskringen voor dit diploma mede voortkomt uit de blijkbaar te beperkte kring, waaruit de kandidaten worden gerecruteerd. Wij vinden in de gestelde eisen te weinig waarborgen aanwezig voor de werkelijke praktijk van het bijen houden.

Waarom ook hier niet dezelfde remedie toegepast als boven voor het onderwijs aangegeven, het

verlenen van het diploma moet insluiten de geschiktheid van de kandidaten voor: a. het geven van aanwijzingen voor de praktijk der imkers; b. het geven van onderwijs in dit vak op land- en tuinbouwscholen. Deze bevoegdheid eventueel te scheiden in een diploma A en B. Uit de B-diploma's zou dan geput kunnen worden door de Rijksbijenteeltconsulenten voor benoeming van assistenten of leraren in algemene dienst, welk laatste corps naar onze mening minstens moet worden uitgebreid tot één per provincie.

Prae-advies:

1 en 2. Het Hoofdbestuur heeft hieraan reeds eerder aandacht geschonken, doch zonder resultaat. Er worden thans andere wegen gezocht om tot bevredigende resultaten te komen.

3. Aan propaganda op kweekscholen en andere inrichtingen van onderwijs door middel van filmvoorstellingen en lezingen, blijft het Hoofdbestuur de nodige aandacht besteden. De mogelijkheid om de bijenteelt in de lesprogramma's van scholen op te nemen, zal het Hoofdbestuur gaarne onderzoeken.

Voorstel afd. Zeist

Is het mogelijk om in samenwerking op de provinciale proefboerderijen klaversoorten zoals honingklaver, rolklaver, lucerne o.i.d. uit te zaaien, om de honingopbrengst en de bestuiving vast te stellen? Hierdoor kan het mogelijk worden, dat nadien afdelingsgewijs in samenwerking met de boeren de uitzaai bevorderd kan worden van die soorten klaver (buiten de rode klaver), welke een uitstekend veevoeder of wegens de bestuiving een bijzondere zaadplant is.

Toelichting:

Veel zal reeds bekend zijn door verbouw in de Noord Oost Polder, doch dit is ver weg van de boeren en imkers uit de provincie Utrecht. De bijenweide kan op deze wijze aanmerkelijk bevorderd worden, temeer als de mogelijkheid van een premie aan de uitzaaiende boer op de een of andere manier gevonden kan worden. De uitgezaaide percelen kunnen in het Groentje bekend gemaakt worden.

Prae-advies:

Hoewel het Hoofdbestuur van mening is, dat er weinig resultaat van te verwachten is, is het bereid alle proefboerderijen aan te schrijven.

Voorstel afd. Bilthoven

De Algemene Vergadering draagt het Hoofdbestuur op een actie in te stellen onder de leden om de imkers in de zwaarst getroffen gebieden van de watersnood in de gelegenheid te stellen in eigen en andere tuinen in hun

omgeving voor de bijenteelt belangrijke heesters en andere gewassen aan te planten.

Toelichting:

Blijkens mededelingen in de pers zal een actie op touw worden gezet onder het motto: „Plant een boom op Schouwen”. Bomen alleen zijn niet voldoende om de bijenweide te herstellen. Bovendien zal eerst het nageslacht van deze bomen profiteren.

Prae-advies:

In verband met het zoutgehalte van de bodem acht het Hoofdbestuur de tijd hiervoor nog niet rijp.

Voorstel afd. Bilthoven

De Algemene Vergadering draagt het Hoofdbestuur op te trachten in de toekomst bij de kinderkaarten, welke elk jaar in December worden aangeboden, ook een serie, ontleend aan het leven der bijen, opgenomen te krijgen.

Toelichting:

Bij de te koop aangeboden kaarten zijn series, ontleend aan het leven der vogels, insecten en bloemen. De bijen horen daar ook bij. Bovendien een mooi stuk propaganda.

Prae-advies:

Het Hoofdbestuur heeft, op voorstel van de voorzitter der afdeling Westland, reeds getracht de spaar-actie van PTT in het teken van de bijen te plaatsen. Het zal zich ook met de instanties in verbinding stellen die de kinderkaarten verzorgen.

Voorstel afd. Bunnik-Houten

De Algemene Vergadering draagt het Hoofdbestuur op bij de desbetreffende instanties aan te dringen op aanstelling van meerdere assistenten of leraren bij de Rijksbijenteelt Voorlichtingsdienst.

Toelichting:

De afdeling Bunnik vindt het noodzakelijk, dat speciaal in het ambtsgebied van het Rijksbijenteeltconsulentschap Wageningen meerdere assistenten en/of leraren aangesteld worden, voor de praktische voorlichting aan de imkers. M.a.w. als er meerdere assistenten zijn, dat deze personen van tijd tot tijd de afdelingen en imkers bezoeken, teneinde hen van praktische voorlichting te dienen op dezelfde basis als de assistenten der landbouw, vee- teelt, tuinbouw, zuivel en cultuurconsulenten. Elke assistent heeft dan een bepaald rayon of gebied en bezoekt regelmatig de bedrijven. Vooral met het oog op de vele beginnende imkers en het propageren van nieuwe bedrijfsmethoden zal het van zeer veel belang zijn als er meerdere assistenten en/of leraren aangesteld worden.

VERVOER VAN BIJEN NAAR WESTELIJK ZEEUWS VLAANDEREN ALLEEN MOGELIJK MET VERGUNNING.

In verband met het feit, dat het vervoer van bijen van het overige deel van Nederland naar het Westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen — waaronder wordt verstaan het gebied ten 'Westen' van de voormalige Braakman en van een lijn van het Zuidelijkste punt van de voormalige Braakman tot de Belgische grens — slechts is toegestaan met vergunning van de Rijksbijenteeltconsulent voor het Zuiden des lands, moeten aanvragen voor een vergunning aan deze functionaris worden gericht (Bredaseweg 304 te Tilburg).

Prae-advies:

De Bedrijfsraad heeft reeds een verzoek in deze richting gedaan, doch zijn verzoek is niet ingewilligd. Het Hoofdbestuur is bereid de Bedrijfsraad te verzoeken het nogmaals te proberen.

Voorstel afd. Bunnik-Houten

De Algemene Vergadering draagt het Hoofdbestuur op bij de desbetreffende instanties aan te dringen op instelling van gewestelijke Voorlichtingsraden met de Rijksbijenteeltconsulenten.

Toelichting:

In de Land- en Tuinbouw zijn eveneens Provinciale Voorlichtingsraden gevormd, waarin zitting hebben de consulenten met vertegenwoordigers der agrarische standsorganisaties. Hiermede wordt bereikt een nauwer contact tussen voorlichtingsdiensten en praktijk, waardoor de Rijksbijenteeltvoorlichtingsdienst weet met welke moeilijkheden de praktische imker te maken heeft en aan welke voorlichting nu eigenlijk behoefte bestaat. Dit zal de voorlichting en de praktische imkers in alle opzichten ten goede komen. Wij zouden het daarom wenselijk vinden, dat er boven de grote rivieren minstens drie en onder de grote rivieren minstens twee gewestelijke voorlichtingsraden gevormd zouden moeten worden. Deze voorlichtingsraad kan dan met de betreffende Rijksbijenteeltconsulent regelmatig op vaste tijden bijeenkomen ter bespreking van, hoe, wat en op welke wijze de voorlichting zal geschieden.

Prae-advies:

Het Hoofdbestuur is bereid aan de Regering te vragen een contact-orgaan tussen praktijk en ambtelijke dienst in het leven te roepen. Als hiertoe besloten wordt kan nader worden overlegd, in welke vorm dit orgaan zal worden gegoten.

5 KG SUIKER PER VOLK.

Medegedeeld wordt dat het Bijenhuis vergunning heeft gekregen om per volk 5 kg voorjaarsuiker voor de bijen te verstrekken.

VERVOERVERBOD VAN BIJEN IN LIMBURG UITGEBREID.

In de Staatscourant van 11 December 1953, No. 241 is opgenomen een beschikking van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening waarbij het bestaande vervoerverbod van bijen van en naar de gemeenten Gronsveld, Heer en Maastricht wordt uitgebreid tot de gemeenten Bunde, Itteren, Mheer, Noorbeek en Urmond. Deze maatregel staat in verband met het optreden van een besmettelijke bijenziekte in die gemeenten. Evenals tot dusverre kan de Rijksbijenteeltconsulent voor het Zuiden des lands, Bredaseweg 304 te Tilburg, vergunning verlenen tot het vervoer van uit andere gemeenten afkomstige bijen via Bunde, Gronsveld, Heer, Itteren, Maastricht, Mheer, Noorbeek of Urmond naar elders. Aanvragen om een zodanige vergunning dienen te worden gericht tot genoemde consulent; deze kan aan de vergunning voorwaarden verbinden.

Overtreding van het vervoer-verbod en niet-nakoming van de aan een vergunning verbonden voorwaarden wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste f 500.—

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan Bijenhuis te Wageningen

Vraag no. 1: Raadselachtige doppen.

Kan van het onderstaande een verklaring gegeven worden:

Van één mijner volken vernietigde ik de moeder op 22 Mei, op 31 Mei werden door mij alle doppen op 2 na weggebroken, op 7 Juni liep een moeder uit omstreeks 9 uur, op 15 Juni zwermde dit volk en bij nazien zat op het eerste raampje een aantal moerdoppen, vrijwel allen met normale rijpe moeren bezet.

De vraag is nu: hoe kan zich dat voltrokken hebben?

A. M. te A.

Antwoord: Het bewuste volk heeft waarschijnlijk op 31 Mei nog nieuwe moerdoppen opgetrokken op open broed van 9 dagen of van bijna 9 dagen oud. (Heeft misschien de verwijdering van de moeder op Vrijdagnamiddag plaats gehad en het afbreken der over'ollige doppen op Zondagmorgen?) Het is niet zo'n grote zeldzaamheid, dat na 9 dagen nog open broed aanwezig is en dat hierop moerdoppen worden aangezet. In verband hiermede is het veiliger met het wegbreken van de overtollige doppen te wachten tot de 10e of 11e dag na het verwijderen

van de moeder. Het spreekt vanzelf, dat zulks alleen doeltreffend kan zijn, als men zich er van vergewist heeft, dat op het tijdstip waarop de oude moeder verwijderd wordt, niet reeds doppen met larven aanwezig waren.

S.

BIJEN BIJ HET KASFRUIT

Het bestuur der afdeling Bunnik—Houten deelt mede, dat er thans weer gelegenheid bestaat om bijenvolken op te geven voor plaatsing bij kasfruit, voorjaar 1954. Spoedige opgave is gewenst. De imkers ontvangen als vergoeding f 13,75 voor kasten en f 11,75 voor korven. De volken moeten franco geleverd worden.

De administratiekosten voor de afdeling Bunnik zijn van bovenstaande prijzen reeds afgetrokken. Sterke volken is natuurlijk een eerste vereiste. Boogkorven, zes of achtraamskastjes vallen eveneens onder korven. Imkers die volken willen verhuren of fruittelers die volken willen huren, kunnen dit opgeven bij de afdeling Bunnik—Houten der Ver. v. Bijenteelt, bemiddelingscommissie huur en verhuur bijenvolken, Achterdijk 26, Bunnik. Tel. K 3405-305, b.g.g. 272. Alle andere inlichtingen kunt U vinden in Bijennieuws no. 30, hetwelk op aanvraag gratis wordt toegezonden.

C. PATER Jzn.

De heer G. v. d. Spiegel te Bergen (N.H.) zond ons deze foto's. De twee opnamen hiernaast tonen ons de bijenstand op de heide in de Imbosch tegenover Terlet. „Het resultaat was niet al te best, maar persoonlijk ben ik tevreden”, schrijft de heer v. d. Spiegel.

De foto hierboven is gemaakt „ergens in Noord-Holland”. Hier was de opbrengst veel beter en hier is geen heidehaantje aanwezig.

Afdelingsberichten

AFD. BRUMMEN

Ook in de afgelopen zomer was onze propaganda-afdeling weer actief. In April werd ter gelegenheid van het Koninginnefeest, meegewerkt aan een optocht.

Een smaakvol versierde „Bijenwagen“ deed het goed en was een mooi stuk propaganda voor onze bijensport. In Sept. was er een tentoonstelling van Floralia-planten. De inzending bijenteelt van 't vorig jaar was zeer in de smaak gevallen, zodoende moest ook nu weer een stand in orde komen. Door de leden is een mooi heidelandschap in de zaal gemaakt, waarin observatiekast en vitrine niet ontbraken.

Duizenden hebben ook daar weer het mooie bijenleven kunnen gadeslaan.

In Sept. werd weer een keuring van helderaathoning gehouden. Door de minder goede oogst was de inzending klein. De uitslag der keuring was: B. A. Staal, 66 punten; H. Brink, 53 punten. De wisselprijs kwam dus voor deze keer in 't bezit van de heer B. A. Staal.

Het winterprogramma is goed bezet, hierover later meer.

H. J. DEKKER, secr.

Het heidelandschap in de zaal.

BEETSTERZWAAG EN OMSTREKEN

In de op 6 Nov. in Drachten gehouden vergadering van onze afd. werd voor de pauze de agenda vlot afgewerkt, waarbij de heer R. de Jong een uitvoerig verslag gaf van het werk van de marktcommissie en de markresultaten.

Na de korte pauze werd een praatavond gehouden, waarbij onderwerpen als verzekering, een goede inwintering, bruidswormen ter sprake kwamen. Het plan om 't rapport Stienstra te bespreken en onjuiste of tenminste aanvechtbare cijfers en conclusies recht te zetten, moest wegens gebrek aan tijd uitgesteld worden.

Bij de rondvraag was één der leden op de wenselijkheid zoveel mogelijk een volkje klaar te maken voor de markt in 1954.

AFD. UGHELEN

Op de vergadering van 9 Nov. heette onze voorzitter de heer C. Quartel, alle aanwezigen hartelijk welkom, in het bij-

Van groot belang is echter, te zorgen voor sterke volken en op het juiste tijdstip een aantal vliegbijsen. Met klem waarschuwde hij niet ieder jaar een andere methode toe te passen, eerst als men met de één vertrouwd is, dan kan men evt. een andere toepassen. Al met al is het voor ons een genoeglijke avond geworden. Aan het eind dankt de voorzitter de heer Groenveld voor diens duidelijke uiteenzetting. De enkele wegblijvers kunnen spijt hebben van deze gemiste avond.

zonder de spreker, leden van de Afd. Apeldoorn enz. Hij verwachtte een leerzame avond en wenste allen goede aandacht. Welnu het is een leerzame avond geworden. De heer Groenveld besprak diverse methoden die in het Groentje waren beschreven en concludeerde daaruit, dat er voor een ieder een methode moest zijn om honing te kunnen winnen.

AFD. ROTTERDAM

J. K. DOMINICUS †

Op 13 November is overleden een onzer oudste leden van de afd., de heer J. K. Dominicus. De ouderen onder ons zullen zich hem herinneren als iemand, die het niet in de eerste plaats ging om de opbrengst, maar vooral om de liefhebberij van het bijenhouden op zich zelf en om het contact met de natuur. Veel heeft hij bijgedragen tot verfraaiing van zijn Gemeente, waarvan hij Gemeentelijk Tuinarchitect was, in welke functie hij de belangen van de bijenhouders nimmer uit het oog verloor. Lang na zijn pensionering bleef hij zijn liefhebberij trouw, maar de laatste jaren moest hij die opgeven.

Zijn nagedachtenis zal bij velen nog lang in dankbare herinnering blijven.

Op 23 November hield de afd. haar eerste praatavondje in het seizoen. Zoals aangekondigd, werd een darrenforum gevormd, bestaande uit de heren W. A. T. v. Eek, J. G. de Heer, G. J. Krijnen en W. C. v. Werkhoven. De opkomst was bevredigend, waarbij we heel wat deelnemers aan de nieuwe cursus opmerkten. Puntige vragen werden gesteld, waarmee echter het forum, dat op zeer deskundige wijze door de voorzitter was samengesteld, weinig moeite had. Vooral de eerste vraag „Wat denkt het forum

INHOUD 1953

Bedrijfsmethoden :

Vragen betreffende de Ideaal-Combinatie	4
En zó imkert de heer Jacobs	8—24
Oorzaak en oplossing van het euvel of maartje	57
Koolzaad 1953	128
Het maartje van de Aalster methode	130
Die vervelende bruidszwermen	137—164—180
De methode-Baas	169
Koninginnen achter tralies?	200

Bedrijfsraad :

Verslag Ambrosiushoeve	73
----------------------------------	----

Bespuittingsgevaar :

Nieuwe wegen bij de ziektebestrijding in de fruitteelt	5
---	---

Bijenveredeling en Koninginneteelt :

Twee jaar krainer-koninginneteelt	30
Reglement voor de bevruchtungsstations	51
Bevruchtungsstations	87
Krainer bijen	167

Bijenweide :

Wat weten we van onze bijenweide?	39—201
Waar vind ik dracht?	41
Het reizen naar de boomgaarden	41
Oppervlakte koolzaad	46
Een oud lied: drachtverbetering	138

Bijenwoningen en gereedschappen :

Normalisatie, óók in de bijenteelt	154
--	-----

Bijenziekten en -vijanden :

Mijtziekte	64—126
Vervoersverbod van bijen	99

Honinghandel en honingprijs :

Moet er geld bij?	46
Nederlandse honingweek	63
Richtprijs voor honing	63
Is het houden van bijen rendabel?	174
Het bijen- en honingjaar 1953	193

Onderwijs en voorlichting :

Twee bijenkasten gratis voor cursisten	55
Cursussen bijenteelt	99
Voor het subsidie van 80 gulden	136
Opleiding leerkrachten bijenteelt	163
Opleidingscursus bijenteelt	193

Vereniging :

Toekenning eremedailles	7
Officiële mededelingen	14 e.v.
Afdelingsberichten	16 e.v.
Onze collectieve verzekering	27—207
Imkersdag Hilversum	44 e.v.
Nationale honingtentoonstelling	65 e.v.
14000 leden	155 e.v.

Vaste rubrieken :

Wenken voor gevorderden	1 e.v.
Ons jeugdhoeke	3 e.v.
Documentatie	4 e.v.
Voor onze imkersvrouwen	5 e.v.
Uit de Jaagkieps	6 e.v.
Vragenrubriek	14 e.v.
De lezer schrijft	28 e.v.
De lezer antwoordt	41 e.v.
Ingezonden stukken	47 e.v.
Boekbespreking	49 e.v.

Andere bijdragen :

Koninginnen kunnen uit onbevruchte eitjes ontstaan	11
De les die ik leerde	13
De heer Joustra 65 jaar	20
Over de bouwdrift der bijen	21
Relaas van de ramp	33
De ramp — de hulp	55 e.v.
J. de Meza overleden	62
Wanneer? Nu!	65
Uit de geschiedenis der Engelse honing- tentoonstellingen	111
Over de oriëntatie van bijen	99
Reglement stalwedstrijden	159
Nieuwe inzichten in de samenwerking tussen bijen	160
Over de regeling van de stuifmeelvoorraad	186
Imkeren in Tirol	188
Een interview	191
Een korfimker aan het woord	199
De Bussumse bijentuín	202
De „geneuchten” van een amateur-imker	203
Proeven met lachgas	204

de rest van de avond inbleef met muziek, zang en voordracht. De commissie die deze avond samen-gesteld heeft en het bestuur van de afd. Wageningen kunnen met genoegen op deze avond terug zien daar zij in alle op-zichten geslaagd mag heten.

A. VAN ROEKEL, secr.

DE MARKTMEESTER MELDT
Op 8 Augustus en 26 September heeft de afd. Zutphen weer honingmarkten ge-houden. Evenals het vorig jaar was de aanvoer voldoende en de verkoop goed. Op de markt in September waren premies beschikbaar gesteld voor de grootste to-tale aanvoer. Aan de volgende verkopers konden deze premies worden uitgereikt:

L. Altena, aanvoer 594 pond, premie f 25;
J. Straten, aanvoer 451 pond, premie f 15;
Onstenk, aanvoer 126 pond, premie f 10;
J. van Beek, aanvoer 106 pond, premie f 5,—; Te Winkel, aanvoer 96 pond, pre-mie f 2,50.
De totale aanvoer bedroeg meer dan 1500 pond.

H. VERSTEEG

Hoofd- bestuur.

Voorzitter: Mr. L. R. J. ridder VAN RAPPARD, Arkelsedijk 60, Gorinchem, Telefoon 2825
Secretaris-Penningmeester-Redacteur: R. P. GROENVELD, Bijenhuis, Wageningen, Telef. 2863
Directeur Bijenhuis: H. SEUNNINGA, Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863
Friesland: T. J. STIENSTRA, Pinkstraat 18, Leeuwarden
Groningen: A. S. PLANTING, Legroweg 17, Paterswolde, Telefoon 361 Eelde
Drente: J. TIMMERMANS, Broeklaan 4, Assen
Overijssel-Oost: H. J. LOHUIS, Almloseweg D 62, Albergen, Telefoon 221
Overijssel-West: J. H. SCHWIETERS, Dedemsvaart-Dorp, Telefoon 95
Veluwe: A. VAN ROOIJEN, Molenstraat 19, Ede, Telefoon 8337
Graafschap en Lijmers: G. J. A. MEIJER, Babberich, Telefoon 252
Betuwe: B. A. v. d. SANDE, Javaplein 10, Nijmegen, Telefoon 22878
Utrecht: J. H. VAN DIJK, van Goyenlaan 39, Bilthoven, Telefoon 2678
Noord-Holland: R. TER BRUGGE, Kennemerstraatweg 220, Heiloo, Tel. Alkmaar 2981
Zuid-Holland: A. VINK, Mezenlaan 57, Den Haag, Telefoon 392761
Zeeland: PRUD. DE BRUINE, A. 133, Zuiddorpe
Noord-Brabant: J. A. v. d. ZWAARD, Burgemeester Pastoorstr. 38, Breda, Tel. 9152
Limburg: G. H. VOGELY, Zandweg 101, Heerlen

Kunstraat.....

K O S T G E E N G E L D

maar brengt geld op. Dat is de ervaring van de imkers, die zorgvuldig alle wasafval, oude raten, wasdekseltjes enz. bewaren.

Ze winnen zóveel was, dat ze er de voor het volgende jaar benodigde kunstraat ruimschoots mee kunnen betalen.

Maar dat is niet het enige voordeel.

Een bouwend volk is een en al werklust en levenslust. Bij de minste dracht vliegen de bijen pijlsnel uit. Ze vliegen vroeg in de ochtend en laat in de avond.

Een bouwend volk verkeert in de juiste stemming om honing te halen!

Laat elk volk in April een paar kunstraten uitbouwen en kijk eens hoe gretig de koningin ze met eitjes belegt.

Neem in Mei de raten met veel stuifmeel uit de kast en geef er raten kunstraat voor terug. In de plaats van het stuifmeel krijgt U broed en Mei-bijen worden haalsters voor de zomerdracht!

Een volk, dat op deze manier ruimte en bouwgelegenheid krijgt, zal minder spoedig tot zwermen geneigd zijn dan een volk dat op oude raten zit, dat in het broeden gehinderd wordt door stuifmeelraten en dat zijn bouwdrift niet kan uitleven.

Maar zorg dat de kunstraten keurig uitgebouwd worden. Hang nimmer kunstraat in een volk, dat zwermneiging heeft. Dan krijgt U geen mooi uitgebouwde raten, maar de kunstraat wordt grondig verknoeid.

Hang ook geen kunstraat in een volk als er niets te halen is. Zo'n volk is niet in de juiste stemming om te bouwen. De kunstraat wordt afgeknaagd, trekt krom, kortom: U krijgt een raat, die U meteen weer moet vervangen.

Wilt U in drachtloze tijden toch kunstraat geven, dan moet er gevoerd worden.

Geef ook geen kunstraat aan een klein volk. De bijen bouwen zo'n kunstraat alleen maar zover uit als ze die kunnen bezetten. U kent die raampjes wel, die alleen in het midden een stuk uitgebouwde

cellen hebben, terwijl er om heen de kunstraat is afgeknaagd en mishandeld.

U kunt kunstraat laten uitbouwen in de onderste broedbak. Maar als het volk niet heel erg sterk is, blijft het onderste gedeelte onuitgebouwd. De raat wordt „niet tot de onderlat uitgebouwd.”

Beter is het daarom om kunstraat in de bovenbak te laten uitbouwen. Als U met dubbele broedkamers werkt, is de voorjaarsdracht daarvoor een prachtige tijd. Onderin een sterk volk op 10 raten, waarvan 7 of 8 met broed gevuld. In het midden van de bovenbak twee raten met broed. En de bovenbak verder aanvullen met kunstraat. Doe dit bij voorkeur op een moment, waarop het waarschijnlijk is dat er mooi weer zal volgen, wanneer er dus dracht is. U zult er versteld van staan, elk jaar opnieuw, hoe snel de raten van onderlat tot bovenlat worden uitgebouwd.

Maar neem **goede** kunstraat, met een mooie, diepe celindruk, met celbodems van het juiste model. Anders kan het wel eens gebeuren, dat U midden tussen het werksterbroed een plakkaat darrencellen krijgt. En dat is natuurlijk niet de bedoeling. Zet de kunstraat in de raten kort voor dat U ze aan de bijen geeft. Kunstraat, die te lang in het raampje zit, gaat „trekken”.

Maar bestel uw kunstraat vroegtijdig. Beter een maand te vroeg dan een dag te laat!

Kunstraat van de allerbeste kwaliteit, broed- of honingkamerformaat, naar keuze, per kg . . . f 5,—

Gewapende kunstraat, van dezelfde kwaliteit als de „gewone” kunstraat, doch voorzien van draden, broed- of honingkamerformaat naar keuze. (Alleen te gebruiken in Ideaalraampjes; geen draad, gaatjesapparaat, spoorwiel of gietlampje nodig), per kilogram f 6,—

Bij elke zending kunstraat wordt een gebruiksaanwijzing ingesloten. U vindt er alle aanwijzingen voor het inzetten en uitbouwen in, die U nodig hebt. Ook wij hebben er belang bij, dat U prachtig uitgebouwde raten krijgt en dat U ten volle tevreden bent.

Vraagt U voor andere artikelen even onze volledige prijslijst aan? Het kost U niets. En U vindt er alles in wat U nodig hebt.

Al onze prijzen zijn vrijblijvend

Tel. 2863

GOEDE

DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

Giro 1171

Druk: N.V. Uitgevers Mij De Gelderlander - Nijmegen